

Questio.

Egidij Romani Eremite de materia celi q̄stio
feliciter incipit.

Prestio est verum in celo sit
materia vel sit celum
corpus simplex ut posuit p̄metator
Et videtur q̄ in celo non sit mate-
ria: quia ubi non est cōpositio potē-
tie et actus ubi non est compositio ex
materia et forma: celum est huiusmodi ergo tē. pro-
batio assumpti. vult enim p̄hs in. 9. meth. q̄ actus
est quādū est in contraria dispositione q̄ quando ē
in potentia si ergo celum esset huiusmodi celuz in-
digereb̄ essentiali transmutatione quod est inconueniens. **P**reterea p̄hs in. vii. meth. dicit q̄ ma-
teria est id per quod res potest esse et non esse: si er-
go in celo esset materia: celum posset esse et nō esse
quod est inconueniens. **P**reterea priuatio per
se sequitur materiam: ubi q̄ ergo est materia ibi
est priuatio et per p̄sequens potentia ad corruptio-
nem qđ de celo dici non potest. **P**reterea quādū
materia est sub nobiliorū forma adhuc esse appre-
tit sub viliorū ve quādū est sub forma ignis adhuc
apparet esse sub forma terre ergo si materia esset in
celo q̄stūq̄z esset sub forma nobili adhuc appeten-
tē et sub forma ignobilis et ita celum esset corruptibili-
le quod est inconueniens. **P**reterea si in celo eēt
materia esset ibi aliquid quod de se nō haberet for-
maz et ita esset in potentia ad diuersas formas: et p̄
p̄sequens esset celum corruptibile qđ non ponimus.
Preterea quia dicebat celum esse cōposituz ex
materia et forma q̄ si hoc non esset: celus esset intel-
ligibile in actu. **A**rguebatur cōtra: qđ dato q̄ ce-
lum nō esset cōpositū ex materia et forma ut posuit
p̄metator videmus tamen ad sensum q̄ est cōpo-
situm ex substantia et quantitate et hoc sufficit ad hoc
q̄ non sit intelligibile in actu sed sensibile. **P**re-
terea dicebat respōdens q̄ materia celi est in potē-
tia ad negationem forme celi non autē ad formam
aliā. **A**rguebatur p̄tra sic qđ nūq̄z materia per-
dit unam formā nisi acquirat aliā. si ergo materia
celi posset perdere formā celi posset acquirere formaz
aliā: et ita celum esset corruptibile quod nullus dī.
Preterea si in celo esset mā: mā illa eēt minus i
potentia q̄z materia generabilis cū celū sit icorruptibi-
le generabilitā sint corruptibilitā. Sed tota cā quare ex
materia et forma fit vnū est quia materia est in po-
tentia ad formam. Si ergo in celo eēt materia: q̄z
materia illa esset minus in potentia fieret minus
vnū ex materia celi et eius forma q̄z ex materia ge-
nerabilis et eius forma quod est inconueniens.
Preterea sicut res se habet ad esse ita se habet
ad agere que ergo sunt principia essendi sunt p̄n-
cipia actionis: quare si celum esset cōpositū ex ma-
teria et forma: q̄z forma ibi esset p̄incipium essendi
esset ibi p̄incipium actionis et per p̄sequens esset p̄i-
cipium motus mouere ergo celum a forma sua non
ergo indigeret intelligentia mouente qđ est falsus.
Preterea sicut se habet motus ad motū ita mo-
tive ad mobile: sed motus celi est simplicior q̄z mo-
tus elementorū ergo celum est simplicius q̄z elemē-
ta. Sed videmus in corporibus duplēcēm cōposi-
tionēm unam ex diuersis corporib⁹ sicut mira cō-
posita ex diuersis elementis. Ex potentia et actu si
cut elementa componunt ex materia et forma cor-

De materia celi.

pus autem celeste quia est simplicius q̄z forma mi-
tra non erit compōsitus ex diuersis corporibus. rur-
sus quia est simplicius q̄z elementa non erit com-
positū ex materia et forma. **P**reterea si materia
esset in celo vel esset propter esse vel propter mo-
tum ad formam vel propter motum ad situm vel
propter quantitatē p̄opter esse nō quia materia
faciat non esse propter motum ad formam non:
quia celum est incorruptibile propter motū ad ubi
quia acquirere ubi non est acquirere esse sed acq-
uire sitū talis ergo potentia non est substantialis
sed accidentalis. materia autem dicit q̄pid in po-
tentia substantialiter rursus non oportet in celo po-
nere materiam propter quantitatē: quia multa
alia a materia sunt extensa nullo ergo modo in celo
est ponenda materia. **P**reterea si in celo eēt ma-
teria celum esset corruptibile probatio assumpti: qđ
si celum esset incorruptibile vel hoc esset propter
formam vel propter materiam propter formaz nō
quia cum forma illa recuperetur in materia recipi-
etur ibi per modum materie non per modum for-
me rursus hoc non posset esse propter materiaz: qđ
ut invenit circa finē primi phicōz materia sp̄ ma-
chinas ad maleficū et ad corruptionē celū ergo cū
sit icorruptibile nō est cōpositū ex materia et forma:
sed est quedā subā simplex ut qđdā corp⁹ simplex.
P In contrarium est: quia celum non est actus tā-
tum nec potentia tantā ergo est cōpositū ex actu et
potentia et per p̄sequēs ex mā et forma. **P**re-
terea quecūq̄z sunt in genere substantie sensibilis par-
ticipant p̄ncipia illius generis: sed mā et forma da-
to q̄ nō sunt p̄ncipia subā simplus sunt tñ p̄ncipia sub-
stantie sensibilis. Celū ergo qđ est subā sensibilis ē
cōpositū ex materia et forma. **P**reterea ubi q̄z
sunt accentia sequētia materia ibi est materia: sed in
celo sunt accentia sensibilia que sunt q̄na mām ergo
ibi est materia. **R**esponsio dicendū q̄ hanc que-
stionem inuestigat p̄metator in de substantia orbis
ubi p̄ncipaliter querit ex quibus sit cōpositū corp⁹
celeste: est autē eius opinio ibidē et in hoc celi et mā-
di et q̄si ubi q̄z illa materia pertractat q̄ celuz sic
quodāmodo simplex et quedā subā simplex cui⁹ mo-
tor est intelligentia vel anima eius: ita tamen q̄ ex
intelligentia et celo vel ex anima celi et celo non fit
vnū sūm esse sed solū sūm operationē et motū. voluit
ergo q̄ ipm corpus celi esset quasi materia. **I**n-
telligentia vero mouens esset quasi forma et addi-
dit vel quasi materia dicens qđ potētia in potentia
ideo celus nō meref dici materia nec p̄p̄rie in celo
ē materia: sed celus meref dici corpus vel subiectū
bene plane dicit i. viii. meth. q̄ illa generabilitā sūt
cōposita ex materia et forma celū aut ex corpore et
forma. voluit autem q̄ motor celi esset aliquo mo-
do forma celi et q̄ faceret aliquale cōpositionē eius
celo ipsum autem celum posuit esse corpus simplex
non cōpositū ex materia et forma nec ex pluribus
subiectis. **E**t licet hanc positionem teneat i plu-
ribus locis specialiter tamen in de substantia orbis
pertractat positionem istam. Et quia hanc questio-
nem specialiter monimus p̄ opter ipsum p̄metato-
rem qui in hac parte est contrarius veritati: tñ
in questione illa hoc ordigne procedemus: quia pri-
mo adducemus rationes quas facit ipse p̄metato-
ris pro se. secundo probabimus q̄ positio p̄metato-
ris stare non potest. tertio soluemus rationes ei⁹.

Questio.

TELENDUM ergo per om̄ētator: in de subā obis q̄itu
ordiñis venat: q̄ in celo nō sit materia. vult. n. q̄ ce
lum nō sit p̄p̄. tū ex materia et forma: sed ut sit ip̄a
forma corporali uel qd̄ idē est sit qd̄am corpus lūm
plex. Prima eius via ad hoc ostendendū sumitut
er pte in materie. Sedā et pte forme. Tertia et pte
motus. Quarta et pte duratiovis. Prima via ē ta
lis vult. n. ip̄e q̄ principiū p̄scrutationis ad inuesti
gandū ex quibus rebus cōponit corpus celeste: et
vtrū ibi sit materia: sumi ex diuersitate trāsimu
tationis. videmus aut̄ ut ait ip̄e duplices cē trā
mutationes in rebus vnam in dispositionib⁹ ex
terneis que dicunt q̄litates q̄stuitates vel alia p̄
dicamenta sūm q̄has dispositiōes ip̄a trāsmutabilis: p̄
nec mutat nomē nec diffinitionē. Tertia trāsmutatio
est i subā que dicit ḡo et corruptio sūm quā trāsmu
tationē res trāsmutabiles mutat nomē et diffinitionē
in prima trāsmutatiōe subiectū ē ena in acti
nam qd̄ subiectū trāsmutatiōi accē. Ut qd̄ mutat
de ubi ad ubi vel de uno acente in aliud oportet
q̄ sit ens in actu: sed qd̄ subiectū in generatiōe et cor
ruptionē que sunt trāsmutationes in subā est ens in
potētia tū qd̄. n. erpolias vna forma subali et iduī
alia oī q̄ sit potētia ante actum: q̄ si esset aliquid
in actu ut diē ibi om̄ē. nullā formā substancialē reci
peret ideo ait natura hūr subiectū. i. nā mā subie
ctas p̄ posse ita q̄ p̄p̄ia dīa subalitatis ē essei po
tētia. nā ḡra p̄ debet habere ortū ex sensibiliū sūm
ea que orūnt ex sensu deberem⁹ indicare de reb⁹
vbi ḡ videm⁹ ibi: ponere duplet subiectū. vnu aut̄
sit potētia tantū et hoc p̄p̄ie nō meret dici subiectū
sed materia que est potētia que est i potētia ad for
mam substancialē et hoc est qd̄ subiectū trāsmutatiōi
que est i subā. Alīnd vero subiectū respectu trans
mutationis accidentalis et hoc est ena in actu et est
ip̄m corpus q̄qd̄ ergo transmutat ad dispositiōes
accidentales illud est corpus q̄q̄. aut̄ ad dispositiō
nes substanciales illud est materia vel habēs mate
riam et q̄ videbatur om̄ētator: q̄ ille consideratiōes
essent per se: idē credidit hec oīa eē auertibilia tam
affirmatiōes q̄ negatiōe sequeres enim sūm ipsūz q̄
si alīciū est materia q̄ sit ibi trāsmutatio in substātia
et ecōuerso si est ibi talis trāsmutatio q̄ est ibi mate
ria ut si bene consideratur mā eius valet b. p̄e
sus negatiōe ut si alīciū nō est trāsmutatio in subā
nō est ibi materia et ecō ierso et qd̄ dictum est d̄ ma
teria que subiectū trāsmutatiōi in subā verā est
de corpore quod subiectū trāsmutatiōi sūm dispo
sitiones accidentales ita q̄ nullo modo sit ibi trāsmu
tatio sūm dispositiōes substanciales ibi ita rep̄ies rā
tio corporis q̄ nullo modo est ibi materia nec hūs
materiā. ibi. n. nullo modo oportebit ponere māz q̄
est quid in potētia tantū et que subiectū trāsmutatiō
ni substanciali sed suff. et ibi ponere corpus quod est
quid in actu et qd̄ subiectū trāsmutatiōi accidentalē et q̄
hoc videm⁹ in celo: q̄ celū nullū mō trāsmutat
sūm sublantia sed solū sūm dispositiones ac idētates
ut p̄z vbi q̄d̄ in sup̄celestib⁹ sic reperiſ: d̄ corporis
q̄ nullo modo est ibi materia ne habēs materiam
celū iḡt est corpus sine materia vel est corp⁹ sim
pler vel q̄ i tem est forma nō in materia vna ergo
via sūm om̄ē. ad multigandū q̄ in celo nō sit mā su
mit er pte ip̄ō materie que est potētia tantū et que
subiectū trāsmutatiōni substanciali. nā sūm ip̄z nihil ta
le est in celo. ibi. n. nec est transmutatio in substātia

nec est quid quod sit in potentia tantū et p̄p̄s nec ē
ibi materia. Secunda via cuius sumit er parte ip̄ius
forme. vult. n. q̄ sole forme et aria habeat subiectū
comūne qd̄ patet ex ip̄is aḡntib⁹ agentiū. n. ex
poliant materiā ab una forma et introducunt oppo
sitam formā. passa ergo ut dicit om̄ē. in de substātia
obis sunt quod uno. lo ip̄i agentiā et aria et quodā
modo similia. M̄i in principio sunt forma in fine filia.
passam. n. in principio habet formā et aria et agentiā:
sed in fine cū iū denudatum est ab illa forma est sile.
agenti forme ergo p̄t̄i habent subiectū comūne et
sunt generabiles et corruptib⁹ ideo deludit om̄ē.
in de substātia obis. p̄ si aliqua corpora sint simpli
cia quorū forme cāreren̄ etrarij: deo forma celi nō
habet subiectū comūne ei⁹ istis inferiorib⁹. Et
q̄ subiectū qd̄ est comūne formis substantiālib⁹ est
ip̄a materia rō celū est forma cārēns materia ḡ sūm
om̄ē. si celū nō h̄z materia comūne cū ultis inferiorib⁹
bus se quis q̄ nullū h̄z materia. vult. n. om̄ē. q̄ i
materia n̄ ēt̄ distictio nisi accipet materia equoce
p̄ente in actu sūm quē modū ip̄m corpus celi voca
tur materia q̄ subiectū motū vel est materia aie
eius mouens ip̄m sed accipēdo materialē p̄ ip̄o
corpore nec p̄denē in actu sed p̄ente qd̄ est in
potētia tantū voluit om̄ē. si bene esid trans̄ dicta
ip̄ius q̄ illa esset cōdis obus h̄tib⁹ materialē et
ergo int̄ētio om̄ē. q̄ si celū h̄eret materia q̄ haberet
eam cōdem cū ultis inferiorib⁹ et n̄ h̄eret materia sic
cōdem h̄eret formā habentē etrariū cū ergo celū nō
habeat formā habentē etrariū nō h̄z materia cōdem
et si nō haberet materia cōdem nō h̄z materia ergo sūm
en̄ celū est corpus simpler uel est sine materia for
ex parte iḡt ip̄ius forme celi q̄ est forma cārēns
etrarij arguit om̄ē. q̄ celū sit corpus simpler cā
rēns materia. Tertia via ad hoc idē sumitut er p̄
te motus celi. vult. n. q̄ motus debeat r̄ndere mo
bilitē et q̄ mot⁹ celi ē mot⁹ simpler et ip̄a corpora cele
stia sunt corpora simplicia neq̄ graui neq̄ leui et q̄
corpus hūs materiā ē corp⁹ opositū eo ipso q̄ celūz
ē corp⁹ simpler seḡf q̄ ibi nō sit materia. Qūo aut̄
mot⁹ celi sit mot⁹ simpler et trib⁹ appet p̄z et eq̄li
tate ip̄i et eius duratione et er ei⁹ subiectū. nā sim
pler sūm q̄ hūdī ē uniforme et opositū sūm q̄ hūdī ē
hūs diuersitatē et per sūm diiformitatē mot⁹ ergo
celū ppter sui equalitatē atē q̄ ip̄ mot⁹ ille ē equalibus
trib⁹ abscedit equales angulos et q̄ nō est motus
ille velocior uno tēpore q̄ alio sequit q̄ sit uniform
ius. obus alijs motibus motus. n. aū qui sunt hic
inferiorib⁹ sunt oīo equales: q̄ vel sunt naturales
vel violenti: si sunt naturales sunt velociores ī fi
ne q̄ in principio. velocitas. n. monē lapis circa fi
nem sui motus cū appropinquat centro q̄ circa p̄n
cipium cum dilat a centro motus autē violenti ecō
etrario velociores sunt in principio cū sup̄abundat
violentia impulsione q̄ circa finē cū az deficit
violentia illa motus iḡt alii ppter sui inequalitatē
sunt in seip̄is diiformes: motus aut̄ celi ppter sui
equalitatem est in seip̄o uniformis et per sequeq̄es
simpler et equalitate ergo illius motus arguit ei⁹
uniformitas et simplicitas rursus hoc idē arguit
et duratione eius. nam quedam diiformitas ēmūc
incipere nūc desinere et quedā uniformitas ē sem

per eodemodo se habere et semper perpetuari et quod alij motus namcū incipiunt nūc desinunt id in eoru; duratio[n]e habent diff[er]entiatē motu; aut celi quod sp[iritu] eodemō p[ro]p[ter]a motu[m] perpetuas et nāq[ui]a interrupt[us] est ex quo incipit i ipsa duratione eius habet quandā uniformitatem et quod uniforme s[im]ilis q[uod] h[ab]et p[ot]est dici simplex ipse motus celi simplex dici potest. **C**umplius hoc idem apparet ex subiecto. nam hoc quod subicitur motui celi est corpus circulare et ipse motus p[ro]p[ter]a celo[m] est motus circularis. motus autem p[ro]p[ter]a elementis et elementaris est rectus uel non est circularis. linea autem circularis est simplex et uniformior omni linea. nam si sit linea tortuosa et non sit natura circularis in seipso difformitatem habet. Si vero sit linea recta difformitas est ibi quod non quelibet pars est mediū non quelibet principiu[m] non quilibet finis non quelibet punctus in linea recta est in principio non quilibet in medio non quilibet in fine sed in circulo. ubi est principiu[m] ubiq[ue] mediū ubiq[ue] finis ubiq[ue] ergo uniformitas est in motu circularis magis uniformis q[uod] alij motus et per p[otes]tas magis simplex. Arguamus ergo sic motus celi est motus simplex ergo debetur corpori simplici ergo corpus celi est corpus simplex sed si illa sit intentio p[ro]men. est arguere s[im]ilis logicaz ex quibusdam cōibus ex talibus. n. rōnibus non aggnatur scia. possumus autem p[ro]fundius icedere et ex simplicitate motus possimus subtilius et magis ex p[ro]prijs arguere simplicitatē celi. Aduersedū ergo quod p[ro]men. d. motu celi esse motu simplicē: quod non est sicut motus grauiū et leuiū: ideo est ibi dīa motus celi ad motu grauiū et leuiū si volumen procedere ex p[ro]p[ter]a inuestiganda est simplicitas motus celi et ex simplicitate motus inuestiganda est simplicitas corporis videmus quod grauiā et leuiā mouens a g[ra]nante et a seipso sed a granante p[ro]p[ter]e a seipso per accidens. g[ra]nans. n. quod dedit grauitatem corpori graui dedit ei quod mouet deorsum eo quod a forma graui sequitur talis motus. illud. n. agens quod inducit per se formā substantialē in materia et per se inducere oia acta. que sequuntur ad illaz formā et quod motus deorsum est accidēs p[otes]tas formā graui illud agens quod per se dedit talem formā d[icitur] per se de dīse talem motu graui igitur mouetur a granante per se sed a seipso mouet per accidēs nam si ponat graue sursum mediū quod est inter locū deorsum et ipse graue p[ro]hibet graue deorsum esse sed graue sursum posuit scindit mediū scindendo mediū remouet p[ro]hibens remouendo p[ro]hibens facit seipsum deorsum ergo graue mouet seipsum deorsum remouendo p[ro]hibens et secundo mediū sed causa remouens p[ro]hibens est causa per accidēs et ideo graue mouet seipsum per accidēs verū est ergo quod graue mouet seipsum nam p[ro]positōes dato quod sunt per accidēs non p[ro]pter hoc sunt false immo vere qualiterū accipiunt per accidēs. nam per accidēs est quod homo sit albus vel niger vel medio colore coloratus. Et cum hoc verū est et p[ro]trariū falsū quilibet. n. homo est albus uel niger uel medio colore coloratus et per accidēs est quod vadens ad forū inueniat debitorem et tamē p[ro]tingit quod verū inueniat ipsum verū ergo est quod graue mouet seipsum q[ui]tūcūq[ue] sit hoc per accidēs. Motus ergo grauius ut cōpat ad ipsum graue non est simplex: quod ibi graue non se habet uno modo quod non se habet ut mouens tantus: nec ut motu tantū: sed ut mouens et motu. Sed motu celi ut p[ro]pat ad celū est simplex: quod celū se habet uno modo. corpus. n. celeste se habet ut motu tantū non

ut mouens seipsum. si. n. corpus celi moueret seipsum sicut mouet seipsum graue idem esset iuditū de motu celi quod de motu graui facto in vacuo. hoc autem posito moueret se celū in istis sicut motus graui in uacuo est in istis ut probatum est in. iiii. phiboz. Quid. n. aliquid mouet seipsum ad aliquem terminum oportet quod q[ui]tū est de se semper sit in illo tamē ut graue mouet se deorsum q[ui]tū est de se semper est deorsus: quod autem non sit deorsus hoc est p[ro]pter mediu[m] p[ro]hibens: et quia si est vacuu[m] tunc nihil esset p[ro]hibens statim graue faceret se deorsus. Et quod in motu celi nihil est prohibens si celū moueret seipsum sicut graue motu celi fieret in istis et quod hoc est falsum et impossibile id impossibile est quod celū moueat seipsum celum ergo in suo motu se habet ut motu tantū non ut mouens motus ergo celi p[ro]paratus ad ipsum est simplex et motu grauius p[ro]paratus ad ipsum est quodammodo p[ro]positus. Et has autem simplicitate p[ro]babilius sequendo positionē cōmen. quod celū sit corpus simplex carens materia et graue sit corpus p[ro]positū habens materiam. nam si graue mouet seipsum tria est ibi considerare primum est quod ipsum graue subiectū motui secundū est quod ipsum graue in tali motu se habet ut mouens tertium est quod se habet ēē ut motu ut autem graue subiectū motui sic est corpus quod mouet est corpus sed ut subiectū motui non est uno modo sed ut duob[us] modis quod in tali motu ipsum graue est agens et patiens quod est mouens et motu oportet quod sit corpus p[ro]positū quod nihil idem per idem agit et patit corpus ergo graue si mouet seipsum oportet quod per alio sit mouens et per aliud motu: quod est mouens per formā et motu per materiam ergo graue est corpus cōpositū ex materia et forma quod p[re]henditur ex motu eius. Sed in celo est duo considerare. p[ro]mū est quod subicitur motui secundū est quod in tali motu se habet ut motus tantum quod ergo subicitur motui est corpus sed prout in tali motu se habet uno modo: quod se habet ut motu tantū arguit quod sit corpus unius simplex non cōpositū ex diversis ergo ex simplicitate motus celi arguit simplicitas corporis ei. **C**Sed diceret ex eo quod graue in motu suo se habebat ut mouens arguebat ei forma ex eo quod se habebat ut motu arguebatur eius materia et ideo ex motu grauius arguebatur autem graue esse formā in materia: quia in motu eius se habebat ut mouens et motu ergo si celum in motu suo se habet ut motum tantum non erit forma in materia sed erit materia tantum. **C**Ad quod responderet p[ro]mentator: quod materia que arguitur esse in graui est materia subiecta forme et ideo est materia proprie et est ens in potentia tantum sed materia que arguitur in celo est materia subiecta motui et ideo est materia equiuoce et est corpor[is] et ens in actu quia nil mouetur nisi corpus celum ergo est corpus simplex non cōpositum ex materia et forma sed est ipsa forma non in materia vel si nolumus ipsum appellare materiam non erit materia subiecta forme sed materia subiecta motui vel secundo positionē p[ro]mentatoris si volumus concede re quod celum sit materia subiecta forme sicut accipit ibi materia equiuoce p[ro] materia subiecta motui sic oportet quod accipiatur forma equiuoce pro ipso mouente et hoc modo p[ro]mentator assignat materiam et formam in celo ut ipsum celum se habeat ut materia et ipsa anima celi vel ipsa intelligentia ut mouens se habeat ut forma patet ergo quomodo ex simplicitate potest argui simplicitas ei. **Q**uartā

Questio.

via ipsius p̄mentatoris ad hoc idem sumis et parte durationis sive et parte perpetuitatis quā vide-
 mus tam in celo q̄ in motu eius dicit enim p̄men.
 concessum esse q̄ omnis virtus in materia est fini-
 ta et subdit q̄ nulla differentia est in hoc q̄ sit actia
 aut passiva. Et receptuā. Et quibus cōcludit. si q̄ si
 corpus celi recipit mouere infinitum ut declaratus
 est in physicis necesse est q̄ non sit cōpositum ex
 materia et forma sed sit simplex subiectum dicit. n.
 q̄ omne cōpositum ex materia et forma est finita re-
 ceptionis sicut est finita motionis idest sicut est fini-
 ta actionis sicut ergo motor celi est forma non i ma-
 teria sic id quod mouetur ab eo sī p̄mentatore est
 corpus simplex non cōpositum et est sine materia:
 nisi accipiat m̄ equo. C Postq̄ addidimus om-
 nes rationes quas fecit p̄mentator pro se ad ostendendū q̄ in celo non sit materia volumus adducere
 rationes ad phantasmum q̄ p̄positio p̄mentatoris sta-
 re non potest. p̄babimus. n. tripli via q̄ necesse ē
 in celo dare materiam. C Prima via sumitur ex
 quātitate celi et hec via initit verbis ipsius p̄men-
 toris in de substantia orbis. C Secunda via sumi-
 tur ex spissitudine et diaphanitate celi et hec via
 initit verbis p̄hi in secundo de generatione. C Ter-
 tia via sumitur ex individuatione vel ex sensibilita-
 te ipsius celi et hec initit tam verbis p̄hi q̄ etiam
 ipsius p̄men. in primo celi et mundi. Prima via sic
 patet dicit p̄men. in de substantia orbis reprobans
 auice dicentem q̄ necesse est primā formā erit
 in prima materia anteq̄ dimensiones erit in ea
 q̄ ex hoc accidunt multa impossibilia quorū vñ et
 formā non divididi divisione materie quapropter nō
 reciparet divisionē vñ ergo plane p̄men. ibi q̄ for-
 ma informat et perficit talem materiam qualē inuenit
 et quia inuenit materiam quā perficit eā vñ
 ergo p̄prium subiectum generationis sit per se ei
 accidat forme q̄ inueniat materiam quantā attamen
 quia materia nūquā interpolatur a vñtate sp̄ p̄in-
 telligitur vñtate in materia ante aduentum forme at
 tamen quia omnia determinant per formam ipsa
 vñtate intelligitur indeterminata ante aduentum
 forme quod quo sit intelligendum alibi diffusius di-
 ximus ad presens autē scire sufficiat q̄ nūq̄ recipi-
 tur forma nisi in materia quanta et q̄ vñtate prece-
 dit formā substantialē aliquo modo in materia non
 q̄ precedat eam q̄ ita ut determinata sed ut in-
 determinata vnde plane dicit ibi p̄mentator q̄ di-
 mensiones indeterminate precedunt formā substi-
 tutam in materia ipse itaq̄ dimensiones vel ipsa
 vñtate aliquomodo se habendi ut subesse indeter-
 minatae sīm opinionē p̄menti precedit formam sub-
 stitutam in materia et est plane positio p̄menti q̄ si
 materia prius reciperet formam q̄ quātitatem q̄
 nūquā forma dividetur divisione materie et q̄ re-
 maneret forma individualis. Et verbis p̄mentato-
 ris arguamus contra ipm sic q̄ omnis substantia vel
 est materia vel forma vel cōpositum ut vult p̄bus
 secundō de anima et ut in multis aliis locis hec di-
 finiēt tam a p̄bo q̄ a p̄mentatore ponit celi ergo
 vel est substantia cōposita vel substantia simplex si
 sit substantia p̄posita ex pluribus substantiis erit cō-
 posatum ex materia et forma sed dicit p̄mentator q̄
 est substantia simplex aut ergo dicit aliquid i actu
 aut dicit quid in potentia tantū nō potest dici q̄ dicat
 qd in potentia tantum cum sit subiectus motus vel

si dicere qd in potentia tantum haberemus inten-
 tum q̄ esset idem q̄ materia et q̄ in celo est materia
 sed vt p̄mentator ait celi dicit aliquid in actu er-
 go sī p̄mentatorez celi est substantia simplex et est
 substantia de se habens aliquā actualitatē et eo q̄
 est substantia simplex non est substantia p̄posita et eo
 q̄ de se habet aliquā actualitatē nō est substantia
 que est materia. Et ideo dicere q̄ celuz sit corpus simplex et q̄ sit forma
 sine materia. His ergo declarat arguamus cōstat
 q̄ celuū habet vñtatem quia hoc negare eēt ho-
 mines allucinantes. Sacere et negare sensuū et subi-
 tia celi sequendo positionem p̄men. non est substantia
 p̄posita nec est substantia que est que est materia
 sed est subiecta que est forma. vel ergo vñtatis celi re-
 cipet in subiecta celigta q̄ subiecta celi erit fundamentum
 vñtatis eius vel ipsa vñtatis celi erit fundamentuz
 subiecta nō potest dici q̄ vñtatis sit fundamentuz subiecta: q̄
 er hoc dicta est subiecta q̄ oībus aliis substat et omnia
 alia in ipa fundans oportet ergo q̄ subiecta celi sit fun-
 damentū vñtatis eius sed hīn opinionem p̄mena.
 si materia prius reciperet formaz q̄ vñtate nūq̄
 dividere formā illa divisionē vñtatis si ergo forma
 in materia recepta dū tamē prius recipiat in ma-
 teria q̄ vñtatis nūquā potest dividere divisionē vñtati-
 sis multo magis forma in mālis et nō recepta i mā
 divisionē vñtatis nō poterit dividere ipa ergo forma
 sīm se existens et nō recepta in mā non potest esse suscep-
 tīna vñtatis q̄ tūc forma sine materia eēt quanta
 et dividere qd plane patet eē falsuz ex verbis cō-
 men. q̄ si vñtatem ad hoc adducere uerba ar. ad
 ducem⁹ verba et⁹ in. vii. metr. vbi ait q̄ forma nō
 dividit nisi per materiam si ergo substantia celi ē sub-
 stantia quāta et subiecta dividibilis et appetet ad sen-
 suū oportet q̄ nō sit forma tantū sed sit forma i mā
 et ipa ergo vñtate celi tā ex verbis p̄menta. q̄ ex
 verbis p̄hi deluditur q̄ celuū sit forma in materia.
 C Secunda via ad hoc idem sumis ex spissitudine
 et diaphanitate celi vult. n. p̄bs q̄ stella sit spissior
 pars sui orbis ergo celuū in suis p̄ibus habet p̄posi-
 tionē q̄ vna pars est spissior alia oīs aut talis p̄po-
 sitionē sīm p̄m in secundo de generatione p̄supponit
 aliqd vñ et idē. i. p̄supponit māz eē i vñtisq̄ vñ
 p̄bs in secundo de generatione ait p̄tra empedo. q̄
 si elemēta sunt sp̄pabilita sīm vñtate ut q̄ aqua sit
 spissior aere ut q̄ ex uno pugillo aque fiant decem
 aeris oīz q̄ aliqd vñ et idē ut mā sit in ambob⁹ per
 quā mensurant ambo ut ideo dicat vñz spissius
 alio q̄ plus de materia est in uno q̄ in alio elemē-
 ta. n. spissiora plus hīt de materia q̄ rariora si er-
 go in celo est talis p̄positionē q̄ vna pars est spissior
 alia eo q̄ stella sit spissior pars sui orbis oīz q̄ i p̄bi-
 bus celi sit materia sīm quā possint tale p̄positionēz
 recipere. Queremus ergo ab illis qui dicunt celuz
 esse formā sine materia vnde est q̄ una pars ē spis-
 sior alia constat. q̄ in corpibus que plus habent
 de forma plus habent de loco et si virtute diuina
 stella rarefieret vel loquimur magis p̄prie stella
 fieret diaphana et fieret inde orbis forte ex uno pu-
 gillo stelle fierent. x. vel centū pugilli orbis ex for-
 ma ergo non poteremus salvare spissum et diapha-
 nū in celo sed solū ex materia. C Sed dices vnde
 est q̄ influētia est magis a luminoso cū stelle ce-
 li et partes luminose ei⁹ plus habeant de materia
 q̄ partēs diaphane dicendū videt ergo ex hoc q̄

Influentia et actio sicut magis a materia quam a forma. Dicendum ergo quod est in istis inferioribus plus cōbūrit ferrū ignitum quod est materia dēsa quam stuppa ignita que est materia rara totum autē celū influit nam tam partes luminose quam diaphane sunt influentiam habent. Sed si in formis debilitibus et habētibus prius est, maior actio et fortior impressio a materia spissiori quocunq; hoc pertingat sive sit per se sive per accidēs multo magis a stellis luminosis et a spissioribus p̄ibus celi deriuabitur influentia maior utrum hoc aut sit per se vel per accidēs vel sit per accidēs uno modo sed per se alio p̄is speculatio non admittit. **T**ertia via ad hoc idem lumen ex individuatione celi vel ex sensibilitate eius. Dixerunt n. atque et magis ipsantes opinionē p̄men. quod si celū est forma simplex et non esset forma in materia quod celū est quid intelligibile non quid sensibile. Sed ad hoc rident p̄men. quod h̄z celū non sit p̄positum ex diversis sustan- tuis ut ex materia et forma est tamē p̄positum et substantia et h̄bitat rōne cuius est quid sensibile. Et ideo aliud est dicere quod si celū est forma in materia et sim- plex quod non esset susceptibilis existentias nec sensibiliū qualitat̄ et aliud est simpliciter asserere quod si celū est forma non in materia quod est quid intelligibile non sensibile si enim posset esse forma substancialis cum h̄bitate et cum qualitatib; sensibiliib; sine materia sicut posuit p̄men. de celo illud est quid sensibile. Sed dicemus p̄tra p̄men. quod forma sine materia non est susceptiva qua- litatū sensibiliū ut plane vult p̄hs in primo celi et mundi ubi ait quod cū celum sit quid sensibile est p̄s par- tum mundi et omne sensibile ut ipse dicit est sensi- bility per materiam unde et p̄men. ibidē ab ipsa ve- ritate coactus ait quod omne sensibile est sensibile per materiam et idem ibidem dicit quod omne sensibile est co- positum et materia et forma nec patet quod p̄men. di- ceret celum est cōpositum ex materia quod intelligentia est ibi tamē forma et celum tamē materia. nā a mo- ta intelligentia adhuc celū esset quid sensibile et ad- huc celū sentiretur a nobis et videtur a nobis. Si ergo omne sensibile est cōpositum ex materia et forma et a mota intelligentia adhuc celum remaneret sen- sibile ergo preter intelligentiam adhuc in ipso cor- pori celi oporet ponere p̄positionem ex materia et forma sed sic illaz rationē unde p̄ponendo non innus ad profundum intentū p̄bi nam p̄hs non tantū arguit p̄positionē in celo ex materia et forma et sensibili- tate celi q̄tū ex individuatione et p̄ticularitate eius. vult. n. ipse ibidem quod cū dico celū dico formaz sed cū dico hoc celū dico materiam intellectus. n. vñis rei est per formā sed signatio et p̄ticularatio est permā- dicemus ergo quod quedā forme individuantur ex eo quod recipiuntur in materia et ille sunt forme sensibiliū tales autē forme eo ipso quod recipiuntur in materia sunt ap- te nate multiplicari per divisionē materie celū aut non est celū sed est hoc celū p̄ticularū et sensibile oē aut tale est forma in materia vñ plane vult p̄hs ex p̄ticularitate et indumentariā celī quod celū sit forma in materia et quod celū sit multiplicabile rōne forme imultiplicable autē ratione materie quod constat ex to- ta materia sua ergo si consideret h̄bitas celi et si con- sideretur spissitudo et diaphanitas eius et hoc si con- sideretur ipsius individuatione patet quod celū est for- ma in materia. **H**is omnibus plibatis restat sol- uere rationes p̄mena. que de leui solvantur nā mul- ta incitant nos ad inueniendum aliquid quo inven-

to nō astringimur solum ad illa que incitauerūt nos ad inueniendum illud sed etiā ad alia nam trāsmu- tatio ad locum incitamentū ad querendum locum. Querimus tamen locum non solum rebus que mo- uentur sed etiam rebus stantibus ut si celum semp- mouetur et terra h̄z se totā stat semper male argue- ret qui vellet quod celum esset in loco et non terra eo quod celo mouetur et terra stat:imo sequendo opinio- nem p̄men. magis est in loco terra que est in loco p̄ se quam celum quod si cum non est in loco sive ergo mo- tūs sive locum incitamentū ad querendū nām loci: et forte si non fuisset motus sive loci ignorata fuisset a nobis natura loci. Sed posth̄z iam cognomus na- turam loci non solum ex motu ad locum sed etiā ex p̄tinentia loci dicemus aliqua esse in loco ut si nā- quam terra mouetur de loco ad locum: tum quod cōti- netur a loco ad locū: tum quod p̄tinetur a loco nature dicetur esse in loco sic et in proposito trāsmutatio ex- get: impellit nos ad inuestigandū naturā materie ita quod si non fuisset talis transmutatione forte naturā materie esset nobis ignota: sed posth̄z cognita natu- ra materie cognomus p̄prietates eius et h̄elleri- mus quod accentia sensibilita de necessitate p̄sequen- tur materiam. Et quia nouimus quod forme imateriales accentuum sensibiliū subiectū esse nō possunt: et ideo non solum ex trāsmutatione ad formā: sed etiam ex quātitate et accidentibus sensibiliū ponimus i re- bus esse materiam. **P**rima ergo ratio p̄men. arguit et insufficiēt quia licet in celo non ponam materiam ppter transmutationem ad formam tamen quia ibi est quātitas et accidentia substantia cogimur ibi materiam ponere quia talia sine materia esse non possunt nec in hoc negamus sensum immo negat sen- sum negantes materiam in rebus sensibiliū rur- sus in nostro processu non recedimus a sensibiliū immo ex sensu oritur illa cognitione ut ex accidentibus sensibiliū queramus materiam in omnibus i qui- bus sunt accidentia illa: et sic est soluta ratio prima. Secunda autem rō eius de leui soluitur nā forme p̄trarie habent materiam cōmūnē ut est p̄uncta p̄ua- tioni et ut est subiectum generationis et corruptiōis cum ergo forma celū sit carēs p̄trarietate. Unde ar- guitur quod celū non haberet materiam p̄unctam p̄ua- tioni. vñ arguitur quod celum nō habet materiam et subiectum generationis et corruptiōis sed quod nul- lo modo habeat materiam rō hoc nō p̄obat i reb; igitur sensibiliū diversitas est ex parte forme sed vñitas ex parte materie omnia enim sensibilita ha- bent materiam cōmūnē nō cōmūnē per vñitatem forme sed per indistiam quod si materia vñis corporis esset absoluta ab omni forma et materia cuiuscumq; alterius esset sic absoluta non haberent per quod dis- ferrent hec materia et illa vñitas est ergo ex parte materie sed diversitas ex parte forme quia in aliq; bus sensibiliūs materia subiectur forme non h̄rie ut i sup̄celestib; in aliq; bus autē subiectū mā formis h̄ris ut i aliis inferioribus et quod p̄pūatio ē amēra for- me h̄rie i aliis inferiorib; i q̄b; ē h̄rietas ē mā amēra p̄uationi vñē eiē mā appetit ad aliquā formaz in sup̄celestib; vñē i materia sine appetitu ad aliquāz formā. Tertia rō de leui soluitur nā ex natura motus inuestigabim⁹ i grauitib; et leuis⁹ materiam duob; mōis i sup̄celestib; vero uno mō graviā. n. et levia et quia mouent ab alio per se et quod mouent a seip̄s p̄ accidē-

Questio.

oporet ea esse eōposita ex materia et forma qeqd
in. mouet ab alio per se nō est ex materia tantū nec
ex forā tñ sed ē eōposita ex virtusq; mā. n. sine forma
nō pōt ecē subiectu motu? q: qd subiectu motu est ens
in actu mā aut sine forā nō ē ens i actu sed ens i po-
tentia rursus forā sine mā nō pōt ecē subiectu motu
q: forma nō diuidit nisi per materiam si. n. esset dare
formā sine materia ita cēt ipartibili. 3 et idiuimibilis
et pālat q nullū ipartibile mouet ut satis declaratū
enī i phāc. erit igit̄ oē qd mouet eōposit ex utrisq; da-
to igit̄ q grānia nō mouerent a seip̄is per accēs;
sed solū ab aliis per se ita q grānia in suis motibus
non se hēret ut mouentia sed ut mot. at. antī oportē-
ret ea esse eōposita ex materia et forma. vna ḡ via i
uestigandi in grāibus et leuiibus eōpositū ex mate-
ria et forma ex natura. motus est ex eo q mouet ab
alio per se. Allia qm̄ via est ex eo q mouet a seip̄is
per accēdēs nā cū moueat seip̄a per accidens erit
sūl'mouētia et mota q: qeqd mouet seip̄m est sūl'mou-
ētia et motu non erit ergo hoc sūm eāndē rōnē; sed
erunt mouētia per formā meta aut per materiam ce-
lū aut sūl'mouētia a seip̄o per accēs eo tñ ipso
q mouet ab alio per se sufficenter arguit qm̄ ipso
sit eōpositionē ex materia et forma rō ergo pmen. et oī parte
debet q dato q in celo ex natura motus nō possi-
mus ibi ivestigare eōpositionē materie et forme pos-
sumus tñ hoc alia via ut ex q̄stitate et aliis acci-
dētibus sensibilibus ivestigare ibi talē eōpositionē
et sensus igit̄ et rō pmen. nō claudūt om̄ne viam i-
vestigandi talē eōpositionē ex parte motus q: tñ nō pos-
sumus ibi ivestigare talē eōpositionē ex parte motus q:
celū mouet ab alio per se. Quarta cēt rō pmen. leui-
ter tollit. nā q res materialis habeat infinitā rece-
ptionē q̄stū ad durationē ut possit recipere infinitam
durationē et in infinitū durare vel hoc est per pōnez
p̄ncipiū s̄seruatui et sic p̄ naturā est impossible. ipos-
sibile est. n. q̄ aliquid de se corruptibile manēt tale
possi. in infinitū durare vt q̄ possit ei imprimi alio
virtus naturalis que possit ipm nāliter in infinitum
reservare et sūm hoc habet veritatem verba pmen.
q: nēt dñia ytrū talia potentia receptua sit actia
vel passiva q: si corp̄us corruptibile hēret potentias
talē receptuā q̄ possit recipere nāl̄ virtutē sic p̄-
seruantē ipm oportet q̄ illa virtus sic recepta esset
actua et eet quoddāmodo infinita in materia ergo cēt
quoddāmodo infinita virtus actua sed recipere q̄
possit in infinitū durare nō per pōnem p̄ncipiū p̄ser-
uantui sed per amotionē p̄ncipiū corruptiū nō re-
pugnat nature materie et hoc modo celū ē p̄petuus
nō q̄ de se sit incorruptibile et q̄ habeat aliquā vir-
tutem preseruantem ipsum a corruptione sed hoc ē
per amotionē p̄ncipiū corruptiū. nā q̄ mā ma-
chine ad maleficū et q̄ appetat esse sub alia forā;
et q̄ ex hoc res materiales sint corruptibles hoc ē
ratione p̄uationis quam habet in se vt inuit tam
p̄bē q̄s omentator circa finem p̄mi p̄bicoz et q̄ i ce-
lo est materia sub forma sūpe p̄uationē admixta: sō
ppter amotionē p̄uationis que est principium
corruptiū celum est p̄petuum et incorruptibile.
C Ad primum dicendum q̄ dupler est potentia.
abiciens actuā et p̄uncta actuā. potentia aut abici-
ens actuā est in contraria dispositione q̄s quādo ē
in actu et talis potentia non est in celo respectu for-

me sed respectu ubi s̄ potētia p̄uncta actuā nō est
aliq̄ dispōne q̄s q̄s i actu. C Ad secundū dñm q̄ mā ē
id p̄ qd res pōt eē et nō ē sed nō q̄cūq; mā sumpta:
sed ut ē p̄uncta p̄uatiō et ut ē sub forma p̄ria q̄ i celo
eē nō pōt. C Ad tertium dñm q̄ p̄uatio nō segf mām
nisi ut ē sub forma p̄ria mā p̄ se nō p̄ria forme et
tō p̄ se ei nō ē. Ānera p̄uatio forme s̄ q̄ sp̄ vni p̄rioz
ē Ānera p̄uatio alteri p̄riū vt p̄t mā ē sub vna for-
ma p̄ria h̄z amērā p̄uationē alteri forme p̄rie sed
q̄ forma celē caret p̄tētate tō rō nō est ad eōpositū
C Ad quartū dñm q̄ nō est tota cā q̄ forma celē
s̄tiet appetitū materie celē q̄ est forma nobilit̄ q̄s
alio forme sed quia est carens p̄tētate et nō h̄z p̄-
uationē Āneram. C Ad quintū dicēdū q̄ mā celē
est in potētia ad formā nō ad formā quā nō h̄z s̄t
lum ad formā quā habet nec est in potētia abicie-
te actuū que est respectu forme non habite sed so-
lum in potētia p̄uncta actuū que est respectu for-
me h̄tē. C Ad sextū dñm q̄ si decēdā celū eē eō-
positū et subā et q̄stitate et neget ipm eē eōpositū ex ma-
teria et forma ut p̄onebat omen. non hēbit et hoc q̄
celū sit qd intelligibile s̄ qd sensibile s̄ dieimus illa
duo eē ipossibilia q̄ aliquid sit eōpositū ex subā et q̄stite-
tate et tñ nō sit eōpositū ex materia q̄ nūq̄ q̄stitas
recipit i forma sine materia sed sp̄ recipit i mate-
ria subā forme. C Ad septimū dñm q̄ materia celē
ē i potētia ad negationē forme nō p̄ agens naturale
per qd possit corrūpi et aliam formā acquirere s̄
per agens sup naturale per quod potest adhibi-
ti et sua forma pdere vel possumus dicere q̄ si vel
let de' posset i mā celē iducere formā cūtētūq; al-
teri corp̄is q̄ vture dīna oē corp̄ pōt imutari i oē
corp̄ ut pōt hēri ab aug. vii. sup gene. ad līaz. C Ad
octauū dñm q̄ materia celē pōt considerari dupl̄ vñ
sūm suā nudā eētiaz vel ut ē p̄uncta forme sūm suā
nudam essentiam sic est p̄ura potētia et hoc sufficit
ad hoc q̄ faciat vñ cū forma sua p̄ se et eētialiter
tamen ut est p̄uncta forme est in potētia ad alia
formā vt mā generabilum et hoc fit magis vñ
ex materia celū et eius forma cū celum sit incor-
p̄tibile p̄trarie q̄ ex materia generabilis et forma
ipsorū. C Ad nonū dñm q̄ forma celē est principiū
essendi et principiū agendi sed non hēbit et hoc q̄
celum moueat seip̄us per formā suā q̄ forma
corporalis nō est rō mouendi. p̄prium corp̄us nisi
per accēdēs ea aut que sunt per accidens contingit
non esse celū ergo motū ab intelligentia per formā
suā agit in alia et mouet illa sed non mouet seip̄um
quia in motu suo non habet aliquid p̄hibens sic et
nec graue moueret seip̄um per accidens nisi esset
medium resiliens et probibens. C Ad decimū di-
cendum q̄ motus celē est simplicior q̄ motus istoz
inferiorum non q̄ non dividatur divisione sui sub-
iecti sicut dividitur motus in usis inferioribus sed
motus ille est simplicior quia est diuturnior et min⁹
habēs de varietate et est magis p̄petuus sicut etiā
et celum ē corpus simplicius q̄ ista inferiora nō q̄
non sit eōpositū ex materia et forma sicut illa sed q̄ ē
diuturnius invariabilius et magis p̄petuus q̄ illa
C Ad undecimū dicendum q̄ in celo ē mā p̄ esse
et ppter motū. Et si dicat q̄ mā facit ad nō esse di-
ci dī q̄ mā ut ē sub forma facit ad eē et vt est Ānera
p̄uationi facit ad non esse et ad corruptionem et q̄
mā in celo sic est p̄uncta forme q̄ non est ibi Ānera
p̄uationi tō materia ibi ita facit ad esse q̄ non facit

ad nō esse et ad corruptionem. Possimus etiā dice
re q[uod] o[ste]ndi ibi ponere materiā ppter motū ad vbi. Et si
dicat q[uod] potētia ad vbi ē potētia accūlis. Dicendū
q[uod] illa potētia accūlis nūq[ue] sepa[r]a materia q[uod] ē po
tētia subhalis q[uod] nihil mouet ad vbi loquēdo de mo
tu ut nos loq[ui]nur nisi q[uod] est cōpositū ex materia et
sōla possum^{us} tertio dicēt q[uod] o[ste]ndi sōlo ponere matiā ppter
titatē. Et si dicat q[uod] multa alia a matiā sunt extēsa di
ci d[icitur] q[uod] nihil aliud a extēitate ē extēnsū nisi ipsa ma
teria vel q[uod] est in materia vel q[uod] est aptū natū i[m]ma
teria eccl. C Ad i[us] 12 dicēdū q[uod] ut p[ro]p[ter]a ex sine p[er]mī phico
rū materia nō machinat ad maleficū nūl rōe p[er]uat
omis ānere possum^{us} g[ener]is in celo p[ot]ere materiā sine cor
ruptionē q[uod] ponim^{us} ibi materiā sine p[er]uatō ānera.

Queritur si dato quod in celo sit materia virtutum illa materia sit eadem per essentiam cum materia istorum inferiorum. Et utrumque non quod secundum primam et trascendentiam mutationem fecit secundum materiam ubi est alia et alia ratione transformationis mutationis ibi est alia et alia ratione materie sed in celo est transformationis mutationis sola ad ubi in istis autem inferioribus est transformationis mutationis ad esse ergo equoce est materia huius et ibi et alia est ratione materie virtusque pectorea secundum Alug. viii. confessio capitulo. xix. materia primo secundum vocatur celum et terra quod id facta sunt celum et terra ergo si in sacra scriptura materia unius facta sunt omnia non nominantur eadem nomine quod non dicitur celum tantum nec terram tantum sed celum et terram sufficienter ut videatur datum intelligi quod non eadem sit materia unde sunt facta omnia illa corporalia.

Preterea unitas genitrix est qui unitas materie ut in
unitate pbs in. iii. meth. c. de uno q. g. non sunt eadem genera-
tione non habent eadem materiam sive corpoream et incorporeale
dicitur genitrix ut dicitur in. iii. meth. ergo non habent eandem
materiam. **P**reterea sive datum diversitatee opponunt argu-
mentum diversitatibus subiectis multo magis diversitas potest
etiam arguit diversitatibus subiectis materia in celo et in ipsius
inferioribus diversificatur secundum potentiam et diversifica-
tur sive substantia et secundum essentiam. Quod autem diversificetur
secundum potentiam per quod in materia celorum non est potentia ad
aliquam formam sicut in ipsis inferioribus. **P**reterea si in
celo est materia et omnis equoce quod materia illa non dif-
fert a forma nisi potentia non dicitur ab actu nisi quod potest esse
sub alio ut genus non dicitur a specie nisi possit salvare in aliis
specie et materia non dicitur a forma nisi possit esse sub aliis
formis et vel in celo non est materia vel si est ibi ma-
teria est omnis equoce quod est idem quod forma cum non pos-
sit esse sub aliis formis. **P**reterea secundum pbs in lib. de
genere quod coicant in materia sunt ad iniucem transmutabi-
litas celorum et illa in inferioribus non sunt ad iniucem transmuta-
bilias ergo ratiocinatio. **P**reterea si in celo esset eadem ma-
teria cum ipsis inferioribus materia illa possit esse sub
aliis formis quod si aliqua est cum quare materia erit secundum
sub forma celorum non possit esse sub aliis formis hoc ideo
forte est quod materia celorum secundum modo virtualiter pertinet
ad alias formas sed hoc non obstat quia illud perti-
nere non esset nisi sub secundum modo vel sic ut inclusio-
nes continent in principiis sed hinc aliqd vel non faciat
appetitum quod secundum scimus aliquid vel non quiescimur
donec scierimus illud sub propria forma et materia secundum
hunc inse formam celorum secundum et hoc habeat formam
elementorum et alias vel non faciat eam sub propria forma. **P**reterea sensituum continet
vegetatum et intellectum pertinet sensituum secundum quod ma-
teria est sub forma sensituum adhuc appetit esse sub for-
ma vegetativa ut quando est sub forma alis adhuc ap-
petit esse sub forma plantae et quando est sub forma

hominis adhuc appetit eē sub forma vermis ergo nō obstante q̄ forma celi cōtineat oēs alias formas materia eris̄ens sub forma celi appetit eē sub alijs formis sicut nō obstante q̄ intellectui cōtinet sensi-
tū materia eris̄ens sub forma hominis adhuc ap-
petit eē sub forma vermis t̄ nō obstante q̄ sensitū
cōtinet vegetatiū nihilominus t̄n̄ materia eris̄ens
sub forma alis adhuc appetit eē sub forma plantae
nulla est ergo materia in celo q̄ si eēt ibi materia ad
huc appeteret esse sub alia forma. C̄ Preterea p̄b̄
in. viii. meth. vult q̄ alijs sermo sit de matia i subijs
naturalib̄ t̄ in eternū, nā in subijs eternis b̄z eū nō ē
materia sed ē ib̄m̄ot̄ in loco tñ in celo ḡ loco mate-
rie ē ipsuz corpus motū materia ḡ hic t̄ ibi non erit
b̄z eandē rationē. preterea de rōne materie est q̄ sit
in potētia ad om̄nes formas q̄ p̄z q̄ si eēt denuda-
ta ab ei forma nō magis eēt in potētia ad vnam q̄
ad alia b̄z qd̄ est de rōne alicui nō p̄t tolli ab eo er-
go vel in celo nō erit materia vel si ibi erit matia n̄
erit fin eadē rōne q̄ illa materia eēt i potētia ad oēs for-
mas sicut t̄ illa t̄ p̄sequēs eēt celi corruptibile
q̄ ē inconueniēs. C̄ Preterea si ē i potētia ad oēs for-
mas nāq̄ faciab̄t nisi s̄lōeis h̄eat sed hoc ē impossibi-
le q̄ materia s̄ recipiat oēs formas ḡ est impossibile
q̄ alicubi sit matia t̄ n̄ sit ibi faciata q̄ non appetit
alijs formā. C̄ Preterea si i celo eēt matia t̄ eēt cuiusd̄
rōnis cū istis isferiorib̄ posset ex elemēto fieri celum
q̄ dato q̄ ex celo nō posset fieri elemētu q̄ forte for-
ma celi faciat materiā suā tñ ut vñ posset ex elemēto
fieri celu q̄ s̄ofa elemēti suā materiā n̄ faciat. C̄ In
strariū ē q̄ b̄z p̄bz in. ii. meth. i fundamēto nē nihil
est distinctū tota ḡ distinctio ex forma est amota ḡ oī
forma eadē remanebit materia celi cū istor̄ isferior̄
C̄ Preterea q̄ cōicat in accentibus multomagis cōi-
cant i materia cōicat celū b̄z in diaphanitate cū istis
isferiorib̄ vt vult p̄bz i so de aia ḡ multomagis cōi-
cat i matia. C̄ Petere a b̄z p̄bz in so de gnōne sunt
nūero equalia t̄ genere eadē p̄incipia in semp̄enīs
t̄ in istis isferiorib̄ ḡ sicut illa inferiora cōponūt ex
dupli p̄incipio materiali t̄ formalis sic t̄ illa t̄ p̄n-
cipia ibi sunt eadē genere cū p̄incipijs istis.
C̄ Respōsio dicēdū q̄ i hac qōne sic p̄cedim⁹ q̄ pri-
mo ostendem⁹ q̄ nulli antiqui doctoz uoc p̄b̄oz
nec sc̄tor̄ de his qui peruerterūt ad nos s̄m ea que
vidimus fuerunt huius positionis q̄ in celo eēt ma-
teria t̄ q̄ corpus celi circumscripta intelligētia eēt
cōpositū ex duabus subiliis ex materia. s. t̄ forma et
tñ matia illa eēt dñs p̄cēntiam ab illa sicut aliqui t̄
magis moderni doctores posuerunt antiqui enim do-
ctores vel negauerunt in celo esse materiam vt po-
suit p̄metator̄ vel si posuerūt ibi materiā dixerūt cā
esse eadē cū materia istor̄ isferior̄ iō in hac qōne
p̄mo recitabūt taz sc̄tor̄ b̄z p̄b̄oz sententia. secundo
adducem⁹ quasdam rōnes quas facit p̄mē. i p̄mo ce-
li t̄ mudi q̄ vident̄ strariari p̄oni cū adhacerere int̄-
dimus in hac parte videlicet q̄ eadē materia sit h̄
t̄ ibi. tertio adductis rationib̄ ad partē eppositam
adducem⁹ rōnes ad partē p̄positā t̄ ostendem⁹ q̄
eadē est materia p̄cēntia in celo t̄ i istis isferiorib̄
quarto solvem⁹ rōnes p̄mē. quas faciūt moder-
ni doc. pro se ad ostendēdū nō esse eadē materia in
superēstib̄ t̄ istis. Adopt⁹ primū sciendū put̄ dice-
bamus q̄ nulli antiqui doctores. Dixerūt i celo cē
naturā materiam t̄ esse dñitem p̄cēntiā a materia
ista. nā p̄mē. hui⁹ p̄dnis nō sūt nec posuit i celo maz̄

Questio.

sed dicit celum esse corpus simpler. Unde hoc modo posuit in celo esse materiam quod ipsius corpus celi est materia ita intelligere immo si non plideret intentio commentatoris id est subiectus orbis ratione, ne poneret materiam celi esse eadem in materia isto et superiori et ne poneret celum corruptibile negat dico celum hinc materiam credere quod si corpus celi est positum ex duabus si hinc ita quod forma celi est forma in materia quod de necessitate forma illa haberet hunc et quod materia illa est eadem cum istis inferioribus et ratione. In hoc conuenit cum ratione nostra quod si in celo esset materia quod est coexterior ibus et super celestibus. Scriptura namque dicit et dicit secundum hoc doctrinam sapientiam nam ex materia in visa vel ex materia in forma testis scriptura oia sensibilia facta esse huic etiama sine et consonat verba Augustini et confessoris eiusdem ratione qui ait quod illa informitas, id est illa in formis materia vocata celi ex terra quod inde factus est celum et terra et idem in codice loco. c. xii. assignans multos modos exponentes quoniam in principio fecit deus celum et terram aut quod in principio fecit deus celum et terram id est verbis suo sibi coetero fecit in formam materialiam creature corporalem ubi consummum erat adhuc celum et terrae et idem codice libro. c. xviii. ait quod per intelligere materiam rerum primo factam et appellata celum et terram quod inde facta sunt celum et terra sed quidam conantur exponere verba scripture sacre et dicta secundum dicentes quod una est materia ex qua facta sunt celum et terra non unitate entitatis sed communione ordinis unitate, nam sicut totus mundus nec complectus dicit unus ubi tamen tanta est diversitas quia super celestia tamen dicit ab istis inferioribus sic quoniam mundus erat in illa materia confusa illa tota materia dicebat una et tamen ibi erat materia differentia quod materia illa unde facta sunt celum disperbar per essentiam a materia unde facta sunt hec inferiora. Sed huius positio non est secundum mentem Augustini quod plane vult. vii. super genesis ad literam quod omnis corpus possit transmutari in omnem corpus quod non esset nisi omnium corporum esse eadem materia sic. n. aut in libro prefacto. c. x. omnis quippe corpus in omnem corpus posse auferi mutari non defuerunt qui assererent corpus aliquod siue terrenum siue celestem converti in animam: nec quoniam sensisse se et idem codex libro. c. x. vi. omnis quippe corpus in omnem corporum mutari posse credibile est quod libet autem corporis mutari posse in animam crederet ab absurdissimum est virtute et diuina credibile est hoc Augustinus quodlibet corpus posse mutari in quodlibet corpore quod non esset nisi omnium corporum esset eadem materia quia hoc est mutari corpus in corpus quod corpora illa communicaent in materia et quod materia que est sub forma unius fiat sub forma alterius sancti et hoc sentiunt hic quod eadem omnium corporum sit materia Augustinus etiam huius plane hic dicit nam in primo libro sufficientie sue. c. iiii. ait quod rite est contra omnibus naturalibus: aut generantis et corruptibilibus: aut etiam illis quod sunt de non propriis rationibus vult. n. ibi Augustinus quod materia ut est subiectus materialis et corruptibilis non est coexterior generabilibus et perpetuis. Sed ut est rite et ut considerat eo primo et per essentiam et absque forma: nec hoc per quod dicit hic et ibi sed est coexterior rationibus nam si non esset communis time secundum Augustinus est alia materia prior quod est coexterior. Tertio quod antiqui doctores: nec sancti: nec prius hoc senserunt quod in celo est materia: tamen est alia ab istis inferioribus volumen adducere rationes per quas videlicet ostendit quod non sit eadem materia celestium et istorum antequam soluamus rationes ille non habet difficultates a rationibus commentatoris ideo permisimus eas. Postquam orationis quid senserunt antiqui doctores circa rationes propositam et adducunt rationes per quas videlicet ostendit quod non sit eadem materia celestium et istorum antequam soluamus rationes adductas volumen adducere rationes ad propositum ac ostendere quod necesse sit ponere eadem materiam huius et ibi propter quod. Scientiam quod principium huius investigationis est virtus in celo sic aliquid quod secundum essentiam sit potentia tantum dicebatur enim in premissa questione quod circumscripita intelligentia adhuc celum non est corporis simpler ut posuit omnes. quod probabamus et ex quantitate eius et ex spissitudine et ex diversitate qualiter videmus in ipso et ex indubitate ipsius nec in hoc discordamus ab aliis theologi et doctoribus quod loquendo de illis doctoribus quorum descriptiones

da ex potentia passiva materie. Etiam ex potentia activa agentium prima via sic per quod ut ait ratione forme in materia sunt tria si est in celo est materia et est eiusdem rationis materia illa et ista tria sunt illa est subiecta formis diversis sic et illa est forma celi est forma hinc etiam et ratione est ergo celum generabile et corruptibile ex ipsa est ratione et ratione quoniam in istis formis repinguuntur non in forma celi videtur agere sufficienter quod vel celum non habet materiam vel si habet eam non erit eiusdem rationis cum illa: nec eadem per essentiam cum ea. Secunda via sic per quod si eadem est materia per essentiam in celo et in elementis non repugnat et materie celi ut materia est quoniam posset esse sub forma elementi quod si hoc repugnaret illi materia et non repugnaret isti: non est eadem per essentiam illa materia cum ista. Loginunt ergo dicere quod si eadem est per essentiam materia illa cum ista quod posset esse illa materia sub forma elementi sicut potest et illa erit ergo aliqua potentia in materia celi quod non reducatur ad actum: quod materia celi ac hypothese huius potest esse secundum ratione etiam tamen erit sub forma tali ocio ergo equaliter quia fecisset potentiam in materia non reducibilem ad actum. Hoc est ergo quod commentator ait quod si substantia materia est in potentia tamen est aliqua materia cum potentia non reducitur in actu talis potentia est ociosa et superflua. Tertia via summis ex potentia activa agentium dicit enim ratione quod si ponere hinc materia in celo et est dare ens sine propria actione quod hoc modo sequitur secundum dicta ipsius vult. n. ipse quod non sit in materia aliqua potentia passiva cui non respondeat in natura aliqua potentia activa si est in celo est una materia esset ibi una potentia ad aliam formam illi autem potentie passive in materia est et correspondat alia potentia activa in natura et quod illa potentia passiva materie non erit in actu quod non est celum corruptibile sed subiecta sit hoc alia subiecta potentia activa agens quod correspondet illi potentie passiva materie non est agens ex quo possumus potentiam passivam ociosam necessare est et ponere et actionem potentia ociosa et quia illa omnia sunt invenientes ut videtur non est ponenda materia in celo eadem per essentiam cum materia illa. Haec autem rationes facit ratione non quod ex his velut concludere corpus celi est positum ex materia et forma et tamen materialis illa non est eadem per essentiam cum ista sed hoc addidit eas ut neget materiam a celestibus et concludit ea esse corpora simplicia sed licet intendat hoc commentator possunt rationes sue adaptari ad rationem propositam et ostendere per eas quod materia celi non sit eiusdem rationis cum illa. Ad ducentum autem quidam rationes plures quod habet unum naturam diversam tamen per essentiam ab illa sed per rationes ille non habet difficultates a rationibus commentatoris ideo permisimus eas. Postquam orationis quid senserunt antiqui doctores circa rationes propositam et adducunt rationes per quas videlicet ostendit quod non sit eadem materia celestium et istorum antequam soluamus rationes adductas volumen adducere rationes ad propositum ac ostendere quod necesse sit ponere eadem materiam huius et ibi propter quod. Scientiam quod principium huius investigationis est virtus in celo sic aliquid quod secundum essentiam sit potentia tantum dicebatur enim in premissa questione quod circumscripita intelligentia adhuc celum non est corporis simpler ut posuit omnes. quod probabamus et ex quantitate eius et ex spissitudine et ex diversitate qualiter videmus in ipso et ex indubitate ipsius nec in hoc discordamus ab aliis theologi et doctoribus quod loquendo de illis doctoribus quorum descriptiones

ad nos peruerterūt omnes theologi. Doctores posuerūt celum non esse corpus simpler sed esse compositū ex duabus substantijs et materia. s. et forma. Sed tūc queramus de illa materia: aut dicit puraz potentiam: aut nō q. s. secundum essentiaz suam non dicat puraz potentiaz sed dicat aliquid in actu. Ut genuis cōtra eos et eorum dictā qd nūnq; et duobus in actu fit vñ p̄ cōntia. Quod si dicat qd ponentes materiā in celo et dicētes eam nō esse eandē per essentiā cum illa ponunt qd ex duobus in actu possit fieri vñm per se quia ponunt pluralitatem in formaz dicemus qd hoc ponunt soluz in anima rationali et de illa sc̄us est. Sed de forma que dividitur divisione matie et que extenditur extensione subiecti nū quam aliquid ponetiaz materiam celestem eē alias a materia illa posuit qd ex talibus duobus in actu fieret vñm per essentiāz. Et quia inconueniens est dicere qd ex materia celi et eius forma nō fiat vñm per essentiām inconueniens est dicere qd materia celi nō dicat puram potentiam sed dicat aliquid in actu. Ad hoc dato qd cōcederemus qd ex duobus in actu fiat vñm per se oportebit tunc qd in ipsis per se sint gradus ita qd magis fiat vñuz per se ex potentia pura et actu qd ex actu et actu. Nam tota causa qua ex duobus fit vñm est quia vñm illoz resp̄cū alterius se habet ut potentia: aliud vero vt actus nec est in hoc alia causa querenda ideo dicitur in secundo de anima qd nō oportet querere quomodo ex figura cere et cera fiat vñm qd ex eo ipso qd cera est in potentia ad figuram fiat vñm ex eis si ergo ex ratione potentialitatis ad actum sumit ratio vñitatis in rebus compositis ex potentia et actu vbi inuenit essentialis ratio potentialitatis ibi inuenit essentialis vñitas ideo ex forma accidentali et subo nō fit ibi vñm essentialis et per se sicut ex forma subali et materia qd i materia reperit cōntialis rō potentialitatis resp̄cū forme qd in subo resp̄cū accedit. Et ponentes differre in rebus formam gñis a forma sp̄ez cogunt pone re qd magis fiat vñuz ex forma gñis et materia qd ex forma sp̄ez et eius subo ut si corpo: etas dicant formam generis et ignetas et aquetas dicant formam specierum magis fiat vñuz ex corporeitate et materia qd et ignetas et corpore. nam hoc ponentes dicunt qd semper manet corporeitas eadez in materia non tamen semp manet ignetas. Et si ponamus qd anima rationalis vñitatur materie mediate aliqua forma corporali si possit ei vñri anima rationalis materie absq; tali forma magis saceret vñm cum ea qd vñta mediante tali forma semper enim immediatum fin qd huiusmodi est fortius qd mediatur. Reuertamur ad propositum et dicamus qd ex potentia p̄nra et forma magis fiat vñm ceteris paribus qd ex duobus in actu et quia nō solum est inconueniens dicere qd ex materia celi et eius forma non fiat vñm essentialiter et p̄ se sed etiā est inconueniens ponere qd nō per omnem modum magis fiat vñm et idex ex materia celi et eius forma qd ex materia elementi et forma ipsius et ideo inconueniens est dicere celū si esse cōposituz ex potentia et actu celū ideo ex duobus in actu est igit in celo aliquid quod est potentia pura et materia celi p̄nra potentiaz noiat. Hoc viso statim possimus excludere p̄posituz ut videam⁹ que sit natura materie et que sit ratio eius. Vult. n. Om̄n̄tator qd materia subal p̄ posse et qd potentia sit ei⁹ d̄ia subal. Sicut qd h̄o subal p̄ rationale et d̄ia eius subal

tialis est rōnabilitas et sicut aial subatur per sensibile et d̄ia eius subalitalis est sensibilitas sic materia subal p̄ posse et d̄ia eius subal est esse i potētia pura sicut qd est sensibile est aial et econuerso et sic qd est sensibile p̄cipiat eandē rationem animalis cum ceteris aialibus et sicut accipiendo p̄prie rōnale quicqd estrationale ē hō et ecōuerso ita qd omne qd estrationale est eiusdez rationis cum ceteris hoib⁹ sic qd est i potētia pura est materia et eiuscūq; cōtingit eē i potētia pura ei puenit eē eiusdez rōnis eūz quacūq; materia accipiendo materia p̄prie putyle et potētia pura materia dicis eo qd ipso qd i celo ponunt aliquid qd i se acceptū est pura potētia qd alter fieret minus vñm vel nō fieret ita vñm ex materia celi et eius forma sicut ex materia clementi et forma ipsius qd esset inconueniens dicere. Et ergo ipso qd ponimus ibi pura potentiaz oportet qd penamus ibi vñm materia et qd illa materia sit eiusdez rōnis cū maria istoz inferiorz qd tā illa qd illa subal per eadez d̄ia subaloz vñ p̄esse in potētia pura et cōstat qd hoc ē qd facit aliqua esse eiusdem rationis substatiari p̄ eadez subaloz d̄iaz: nec ē hic aliqs modus euadendi: nec aliqua via surge quia forte diceres qd tāz materia celi qd materia istoz inferiorz subatur per hanc substatiā differentiaz vñ p̄esse in potētia pura tamē potētia pura: hic et ibi equidē dicis. hoc. n. Nam nō p̄t quia tunc in potentia pura cēnt gradus ut si potentia dicis equoce p̄t reperit in intellectu potētialis et in materia oz qd i potētia illa sint gradus ita qd potētia qd regis in intellectu possibili hō aliqz actualitatēz nāt̄p̄ intellect⁹ possibilis aliqz actualitatē noiat cum h̄mōi intellect⁹ qdā p̄fectio sit i cēntia aie qd eē nō possit si nullā actualitatē d̄set s̄ potētia qd est maria prima nullā actualitatē dicit quid m̄x ergo si potentia hic et ibi dicis equoce cū potētia repta in intellectu possibili sit actualitas aliqua: potentia vero reperta in materia p̄ma sit actualitas in illa erūt tunc gradus i potentia hic et ibi qd si sic vellemus dicere de materia celi et istoz inferioruz in aliqua illarum materialium poneremus actualitatē aliquam et in illa non esset potentia pura qd ponēdo cōtradicceremus fundamētis nostris et positionibus antedictis vñ qd oz nō solū in istis inferiorib⁹ sed et in celo dare aliquid qd sit potētia pura verum quia intellect⁹ hoib⁹ nō quiescit nisi qd palpet et tangat quod sibi offertur. Volumus adhuc magis hanc viam declarare dicemus enim qd hoc est equoce et non secundum eidem modū nec secundum cādem rationem accipitur secunduz hoc ergo dicimus qd intellectus nōst̄r potentialis est potentia pura et materia prima est potentia pura sed equoce quia hoc nō est p̄m cūdem modū: nec p̄m eandē rationem. nam intellectus potentialis est potentia pura in genere intelligibilium materia vero prima in genere entū intellectus ergo nōst̄r est quid in actu quantū ad genus entūm sed ē pura potentia in genere intelligibiluz ita qd nō potest actus intellegi a seipso nisi informetur aliqua specie sed materia prima per se nec est actu ens: nec actu potest a nobis intelligi illud ergo quod nō dicit potentiam et eandez rationem ponit in ipsa potentia gradus. nam quedam est potentia pura i genere entūz et simpliciter ut potentia materie prime quedā est potentia pura non simpliciter nec in genere entū sed in genere intelligibilium ut potētia ipsi⁹ intellect⁹ potest p̄m qd aliū et alia modū inueniet aliam et

Questio.

aliam potentiam puram ita tamē q̄ vna potentia est potentia pura simpliciter alia aut̄ fin̄ quid vna nihil habebit de actu alia habet actu admissum sed si accipias potentia pura fin̄ cūde modū vel fin̄ idē genoꝝ loquendo de genere ut hic loquimur s̄ q̄ totum esse dicitur vnū genus entiū rōne analogie q̄ reperitur in entibꝫ et fin̄ q̄ totus ordo intelligibiliꝫ dicis vnū genus sic in eodē genere reperire duas potentias puras non eiusdem rōnis est oīo impossibile in genere. n̄ intelligibiliꝫ nō poterit reperiri potentia pura nisi eiusdem rōnis cū alia potentia pura et per p̄is multitudinis ut in p̄sequēdo patet in toto genere entiū nō reperit̄ potentia pura nisi eiusdem rōnis cū alia potentia pura ex quo p̄bat̄ est q̄ materia q̄ est in celo est potentia pura et est potentia pura simpliciter q̄ nihil habet de actu vel nō facit vnū per se cū forma sua q̄ ex materia in actu et forma corporali non fit vnū per se vnū autē et qualiter materia i actu possit facere vnū per se cū anima rōnali et in hoc presentis speculatio nō admittit. erit ḡ materia celi eiusdem rōnis et istorū inferiorū q̄ vnūq̄ est potentia pura i genere entiū. His itaq; prelibat̄ satis etiam dicit̄ posse ap̄parere p̄positū volumen tamen ad maiorem elucidationem. Dicorū inveniāgare tripli via q̄ materia celi et istorum inferiorū est eadem per essentia et eiusdem rōnis et est vna h̄c et ibi vel quod idem est si absolvetur ab omni forma hec et illa nō haberent per quid differeret. nam fin̄ p̄metatorem. vii. metha. ubi pertractat hanc questionem materia nō est vnū numero in obibꝫ h̄ntibꝫ eam ppter aliqui vnū formā nūero vel ppter vnūtate aliqui formae individualis s̄ est vna p̄ indifam q̄ si esset absoluta ab oī forma nō h̄eret p̄ quid differeret s̄ ergo h̄mōi indifam. dicenda est materia vna et eadē p̄ centia et dicēda est eē eiusdem rōis. Reuertamur ergo ad p̄positū et dicam q̄ triplici via volumē declarare n̄m intētū. prima assumis ex eo q̄ materia p̄dierat p̄ se. secunda vero ex eo q̄ cōparat̄ ad p̄mū p̄ncipiū. tertia aut̄ ex eo qd̄ ē quoddam mediū inter ens et nihil. prima via sic patet. nam materia per se est potentia pura sed actus est qui distinguunt. tolle ḡ et ac cum tollis omnē distinctionē ut p̄bat p̄hs. o. metha. et q̄ materia celi ē potentia pura et materia istorū inferiorū est potentia pura si adōuerent ab omni forma materia h̄ et illa nō haberent per quid differerent q̄ in pura potentia nō potest esse distinctio cum ergo dicimus sit q̄ vnūtate materie et idem p̄titas eius accipiendas sit per indifferētia eo ipso q̄ materia celi absolute ab omni forma nō haberet p̄ quid differeret a materia istorū inferiorū sic absolute oī q̄ sit vna materia et eadē p̄ centia et eiusdem rationis h̄ et ibi et si ali quādā inveniamus materias h̄c et ibi non erit eiusdem rationis. hoc nō est referendū ad ipsam essentiam materie sed ad ipsam formā cui subiecta materia vnde et nos meminimus sic aliqui locentes fuisse q̄ cōcedebamus eandē materiā eē per centia h̄ et ibi et cum dicēbamus q̄ per cōparationē ad formā posse sustineri ut diceat ibi esse diuersitas rationis h̄c autē veritati q̄ materia celi et istorū inferiorū non possit differre p̄ centia eo q̄ vnūq̄ sit potentia pura. Alludunt verba phylosophi noī solum in. ir. in thice et adductum est quia ibi plane p̄batur q̄ actus est qui distinguuit sed etiam in secundo metha. nam sequēdo distinctionem liboz fin̄ trālationem p̄meti dicis i so metha q̄ in fundamento nature ni

hil est distinctū: neq; quātūz: neq; q̄le: neq; suba plane ḡ vult ibi p̄hs q̄ tota distinctio in entibus sit accipienda in rebus predicationeō ex actu ut et suba in actu et quātate in actu et et alius rebus predicationeō in actu est accipiēda distinctio et q̄ i fundamento nature. i. in ipsa materia p̄ se nō est aliqua res p̄nti in actu nec ipsa per se est quid in actu ideo ab ea fin̄ q̄ h̄mōi negatur omnis distinctio vel ergo ignorat naturam materie vel naturam potentie pure vel nescit modum distinctionis rerum qui materialē celi et istorum inferiorū dicit nō esse eandem per essentiam hanc etiā veritatem exprimit̄ verba Aug. viii. cōfes. c. viii. Qui vult q̄ vbi nullus actus est vnū forma q̄ ibi nulla est distinctio ait. n. ibi loquens de materia de qua sunt celum et terra loquens de vnitate talis materie q̄ ibi nulla species naturalis quod est hoc et illud ibi nulla est distinctio si ergo materia celi et istorum inferiorū esent absolute ab omni forma quia ibi esset nulla species non esset ibi hoc et illud idest non esset ibi assūgnar distinctionem inter hanc materiam et illam. Preterea a p̄biciūq; est distinctio ibi est ordo aliquis omnis autem ordo fin̄ Augustinum et actu et ex forma sumitur tolle autem formaz omnes a materia celi et ab illis inferioribꝫ tollis omnem ordinem et per cōsequens omnes distinctionem. Vnde Augustinus eodez libro. c. viii. ti. xv. loquens de informitate materie ait q̄ vbi nulla forma ibi nullus ordo finerunt autem aliqui qui hanc viam de indistinctione materie conati sunt soluere dilectes q̄ alter distinguunt principia et altera composta et principiis q̄ cōposita et p̄ncipiis distinguunt per p̄ncipia. p̄ncipia vero seipſis materia ḡ et forma distinguunt seipſis sic materia celi et istorū inferiorū ut ait seipſis distinguunt. Sed sic dicentes incidunt in quandāz veritatem in nihil tamen derogant vñtate nec aliquo modo soluunt rationem factam verum est. n. q̄ principiata distinguunt principiis principiata vero seipſis materia ergo et forma distinguunt seipſis s̄ hoc nō obstat̄ eis dñia ē ex actu. H̄z differre p̄ actū h̄ ē dupl. n̄ aliq̄ dñit p̄ actū q̄ vnūq̄ ē qdāz act̄: sed nō idē act̄ et sic dñt diuersē forme. Inde ē q̄ forme dñt seipſis q̄ cū oīs dñia sit p̄ act̄ et ip̄e forme sint qdā act̄ diuersē forme dñnt seipſis q̄ seipſis sunt diuersi act̄. Rursus dñnt p̄ act̄ ipsa cōposita. h̄o q̄ ip̄a sint act̄ nec sint forme s̄ h̄nt actum et formā cōposita. i. q̄ que h̄nt alī et alī actum et alias et alī formā id per h̄mōi actū dñnt et per h̄mōi formā. forme ergo sunt p̄ncipia cōpositorū et nō est distinctio nisi p̄ actum sed quia forme sunt ipsi act̄ ideo different seipſis composta vero quia nō sunt ipsi actus nec ip̄e forme sed sunt habentia actū et formam. ideo different non seipſis sed p̄ sua p̄ncipia idest per suos actus et suas formas: materia etiam et forma q̄ sunt p̄ncipia different seipſis sed hoc nō est nisi rōne actus. n̄ q̄ forma seipſa est actus. materia vero seipſa caret actu id materia et forma seipſis dñnt et h̄ differre sumitur per actum q̄ quādēcūq; ista duo differunt hoc modo est nisi p̄ actum. Quod tripliciter etiam cōtingit. Nam vel vnum dñt ab alio quia vnūq̄ est actus sed est aliū et aliū actus et sic differit forma a forma vel q̄ vnūq̄ habet actum sed non eundem actū et sic differt compositus a composito vel q̄ vnum est ip̄ se actus alter vero est potentia et carens actu

¶ sic dicitur forma a materia: materia autem a materia non
habet per se deitatem per essentiam quia materia sicut est esse
est non dicit aliquid actuum immo sua essentia est esse in
potentia. Volunt autem et illud aliter dicentes quod ipsa
materia sicut suam entitatem est aliquid quod est quidam
potentia et quidam defectus dei et hoc volunt ar-
guere quod possit salvare differentiam inter materiali et ce-
li et istorum inferiorum sed quod huiusmodi dictum arguit
oppositum non propositum in sequenti via vel ratione
patebit. Secunda via ad investigandum hoc idem su-
mis er ipsa distantia materie a primo principio. Dic
enim imaginat Augustinus in libro eiusdem capitulo vii. quod totus
deflatus rerum et totus ordo entium et tota distantia es-
sentialis in rebus accipiatur sicut quedam ordinem
ita quod in hoc ordine natura angelica tenet ordinem su-
premum materia vero prima ordinem infinitum ideo
eodem libro et capitulo. Augustinus autem duo fecisti domi-
ne unum pro te scilicet naturam angelicam aliud pro nihilo scilicet
materiali informem imaginabunt ergo quod si
omnes numeri procedunt ab unitate ita omnia entia
procedunt a deo ita quod ipse solus est vere unus et igitur
simpler sicut ergo non sunt duo numeri essentiales distinctes
nisi quod unus magis distat ab unitate quam alius ut id
ognarius differat essentialiter a quaternario quod plus
distat ab unitate quam quaternarius sic namque sunt duo
entia essentialiter diversa nisi unum plus distat ab uno
quam aliud et dicimus essentialiter differre et logimur de
habentib[us] ordinem essentialē quod iter ea quae sunt eiusdem specie
est per se et per se non est essentialis ordo si quod materia per
se est potentia pura et est propter nihil et per se ipsum distat a
principio primo quantum distare potest impossibile est quod materia absolu-
ta ab aliis forma deitatem ab aliis materia sic absoluta vel
quod una pura potentia deitatem ab aliis essentialibus pura potente-
tia. nam si ordo essentialis rex sumit sicut in analogia et di-
stinctia ab unitate. ita ab actu primo et a principio primo due
pure potentiae sunt non enim essentialiter differre quod habent
eadem distinctias ad ipsum principium respectu unitatis eiusdem actus
puri nec positis datur duas primas potentias essentialibus dis-
tinctis quod si velles salvare duas materialias primas et du-
as potentias puras essentialibus distinctis potestas duos actus
puros et duo prima principia et duos deos et dicimus quod si
modum habet potentia pura deitatem essentialibus ab illa potest pura quod habet
derivationem ab illo actu primo et ab illo deo: illa autem diversitate
ab illo altero actu primo et ab illo deo quantum ad divisionem promisum
actum purum et unum deum quod necessitate est ponere potestas una
materialia prima et una potentia pura quod est necessitate est di-
cere. Et hoc autem via declarat quod dicebat in predictis
bus pamphletis dicebat. n. quod si in genere intelligibili
um non possumus ponere potentiam puram quod non sit eiusdem
rationis cum alia potentia pura quod multo magis non poteri-
mus ponere in genere entium nam potentia pura in genere intel-
ligibili non est potentia pura simplex sed haec actus admirabilis
potentia pura in genere entium nullum habet oportet actum
admirabilem id inter talia nulla distinctione assignari
poterimus. Et hoc autem est via fortificans magis prima
via coedescens: autem quod omnis distinctione sit per actum quod
hoc est ita est et non quod quasi ratione pridicatis clauditur
in subiecto hoc est de ratione actus quod distinguuntur. Unde ra-
tio distinctionis ex actu accipit et inde est quod ratione gene-
ris per quam non distinguuntur ea que sunt in genere sumi-
mis ex potentia sed id diversum per quam distinguuntur que in
genere colloquuntur sumuntur et actu. Coedescens ergo forte
sa tem ab ipsa veritate coactus quod omnis distinctione
fit per actu. Sed forte diceres quod per comparationem
ad actum non solum dicitur forma a forma et compositum

a cōposito et materia a forma s̄ etiā mafia a mafia dicēs. n. q̄ p̄ cōparationē ad actū p̄nt aliqua differre quadruplicē: quoz tres modi assignabāt superius s̄ est q̄trūs modis distinctionis nō er: eo q̄ vterq; est actus sicut dī formā a forma nec ex eo q̄ vterq; habet actum sicut dī cōpositum a p̄posito nec ex eo q̄ vnu est actus et aliud nō actus ut differi forma a materia sed ex eo q̄ vtrūq; habet ordinē ad actum si nō ad cūdem actū et sic forte diceres differre materia a materia ut si materia celi et tūtor inferiorū sine elemētoz eēt absoluta ab oī forma diceres q̄ ad huc cēntialē dīnt et q̄ sumit illa dīsticē p̄ sp̄fōez ad actū ut q̄ ideo dīant q̄ vtrūq; hēret ordinē ad actū et ad formāz sed nō ad cūdem actū et ad formā eādem quia materia celi haberet ordinē ad formā complētem totū appetitus materia elemēti ad nō complētem sed hec instantia nulla est nec in aliquo dirigat dictis nřis. Mā si materia celi eēt in sua eētia nuda et mafia elemēti eēt absoluta ab oī forma et eris̄teret i sua nuda cēntia et tamē vna ex sua essentia haberet ordinē ad p̄fectioz formā alia vero ad imperfēctionē ergo p̄cēntiaz eēt vna dignior et p̄fectioz q̄ alia et per p̄sequēs vna eēt p̄pinqiōz p̄mo q̄ alia. Mā distantia et p̄pinqitas ad primum nō sumit s̄m longitudinē spatiū sed s̄m perfectionem nature ut illa sunt p̄pinqora p̄mo q̄ habet p̄fectioz subam eo ḡ ipso q̄ vna illaz materialaz eēt dignior s̄m subam eēt p̄pinqiōz p̄mo et p̄m minus distat ab actu ḡ hēret plus de actu si ḡ haberet plus de actu q̄z materia alia nō esset pura potentia sicut alia sed ponēdo vtrāq; puram potentiam nullā dīsticēz inter eas salvare poterimus. Et hoc etiā patet q̄ istā illa de defectū p̄mis̄cludit oppōtu nō p̄positū voluerunt. n. ut dicebamus quidā et magis salvare distinctionem inter materialaz et materiā ctuaz p̄ cōparationē ad actū dicēdo q̄ q̄libet materia p̄prie h̄z aliquem actū formā. s. actū sue essentie et eris̄tēte inquantū nō est purum nihil sed est quidā defectus dei sed ex hoc forte accipiēdo aliquid large s̄m q̄ quelibet cēntia potest dici aliquid posset sustineri q̄d materia s̄m suā cēntiaz sit aliquid s̄z ex h̄z nullo modo arguit q̄ vna materia p̄ cēntiā sit aliud a mafia alia immo ex h̄z magis oppositum q̄z p̄posituz. Mā si materia p̄ suā cēntiā esset aliquid q̄: est qdā defectus dei idē est quedā res distans ab actu p̄mo nō potest esse q̄ vna materia sit aliud per cēntiaz cū nō plus deficiat nec plus distat ab actu vna q̄z alia quelibz enīz distat et deficit quantū potest ab actu quia quilibet est potentia pura et nihil habet de actu. tertia via ad hoc idē sumit ex eo q̄: materia est qd̄ mediā inter ens et nihil ut ostendit cōmentator p̄mo phicorū h̄ ergo intelligim' nomic materie p̄me aliquid quod sit mediā iter ens et nihil. Quia ergo sit substantialitas oz q̄ sit punctalis et q̄ in ea gradus reperiri nō possit. Nam si substantialitas materie posset h̄re gradus vel h̄s eēt ut cōparat ad ens vel ut p̄parat ad nihil illi. n. gradus vel sumens ex eo q̄ vna materia plus hēret de entitate q̄z alia vel ex eo q̄: vna plus deficeret q̄z alia et ut ponimus in terminis mafia istorū inferiorū est potentia pura et ideo ē media inter ens et nihil nō enim est proprie ens quia nō est quid in actu nec est omnino nihil quia est quid in potētia si ergo est dare materiā quecūq; sit illa dīsticē p̄ cēntiā ab illa h̄s eēt nō poterit nisi illa materia ut plus habeat de entitate vel plus deficiat quam illa quia si

nō habet plus de entitate nec plus deficeret q̄ illa nō esset alia per essentiam q̄ illa si ergo illa materia q̄ ponit c̄ntialiter differēt ab illa plus h̄z entitate q̄ illa tūc illa q̄ sic ponit ēē materia nō erit materia q̄ nō erit media iter ens et nihil sed erit media iter ens et materia si autē plus deficit ab entitate q̄ illa adhuc nō erit materia q̄ nō erit media inter ens et nihil sed inter materia et nihil. Et ut magis clare ostendamus p̄posituz dicamus q̄ potētia pura non potest perficere in entitate nisi fiat ens in actu nec potest in aliquo deficere in entitate nisi fiat nihil quia ergo materia est pura si eēt aliquid qd̄ esset minus ens q̄ potentia pura illud statim esset nihil quia nec esset actus neq; potentia sed si plus habeat de entitate q̄ potentia pura operetur q̄ sit aliquid ens i actu materia ergo sic est cōstricta et coacta et sic h̄z eē p̄actale inter ens et nihil q̄ si in p̄fecto perficiat statim vadit ad vnu extremū et sit ens in actu. Si vero in p̄fecto desiderat statim iret ad aliud extremū et sic fieret nihil imaginari itaq; plura talia c̄ntialiter differētia est omo ridiculū. Postq; ostendimus q̄ antiqui dogtores tā sancti q̄ p̄bi nō senserūt q̄ c̄nt plures potētiae pure c̄ntialiter differētiae vel q̄ esset dare plures materias p̄prie dictas differētiae per essentiā et addurum rōnes p̄meti que possunt applicari p̄tra positionē nostrā et assignavit rōnes cōfiantes positionē quā credunus ēē veriores restat exequi q̄tuū et ultimum videlicet soluere rōnes cōmēti et rōnes alias p̄tra positionē istam et tūc habebit finē questio nostra iurta ordinē in principio p̄factū ppter qd̄ sciendū q̄ principiū huius veritatis ē inueiligare corruptiōis cām nā nō ppter aliud dubitamus vtrū insucepte libet sit materia et vtrū sit ead p̄ essentiā cum illa nisi q̄ videmus illa incorruptibilia h̄ autē corruptibilia ēē. Videmus autē q̄ causa corruptionis aliquādo attributis forme aliquā materiae aliquā priuationi forme qd̄ videt p̄bs attributre corruptioni in pleriq; sūor librorū suis ut i p̄mo phicorū in. vii. metba. et in libro de gnōne et in multis aliis locis ubi vult q̄ generatiōes et corruptiōes sunt ex cōtrariis in p̄traria et q̄ nō est corruptio p̄prie nisi a cōtrario cū enim cōtrarietas nō sumat ex materia sed ex forma iurta dictū p̄metato. in p̄mo phicorum ubi adducēt aler. ait q̄ subā subē est p̄traria et verū sūm formā nō autē sūm materia h̄z etiā enim p̄petra ratio p̄trarietatis nō sit in subā aliquis tamē modus p̄trarietatis est i ipsis substantiis nō h̄z materia sed sūm formā. si ḡ ratio contrarietatis ex forma sumit q̄ corruptiōes p̄trarietati attribuit videt rōneum corruptionis assignare forme ḡ ex dictis p̄bi haberi potest q̄ rō corruptionis sit forma nisi enim res haberet formā habentē cōtrariorū res illa incorruptibilis esset rursus ex dictis p̄bi habet q̄ ratio corruptionis sit materia sic. n. vult esse in. vii. metba. q̄ habere potentiam ad eē et nō adiecit h̄ in qualibet ēē materia si ergo materia est id p̄ qd̄ res p̄t esse et nō ēē ratio corruptionis ēē attributā materia. tertio dicere possumus q̄ rō corruptionis est attributā priuationi nam priuatione est illa que de se est nō ens et priuatione est illa ppter quā materia machinat ad corruptionē rei et ad maleficū eius ut vult p̄bs i p̄mo phicorū ut ḡ i tot diversis testibz appareat veritas dicamus q̄ cū corruptio priuationē importet ex priuatione q̄ accipere rōneū corruptionis c̄ntia. n. materia de qua magis videat q̄ sit ratio corruptionis q̄

c̄ntia forme nō est h̄mō ratio nisi per priuationem et plane vult p̄bs in p̄mo phicorū ubi aut q̄ materia appetit formā sicut semina mare et turpe pulchrum nō quia in se est turpis neq; femina sed per accidentē id est rōne priuationis vbi cōmetator vult q̄ materia in se nō est turpis sed turpitudō accidentē ei et priuatione sibi annexa. Dicam ergo q̄ forma est aliquo modo causa corruptionis sui ipsius plus tamē materia oīa tamē illa sunt h̄mōi corruptiōis cā p̄p̄ priuationē forma. n. eo ipso q̄ est habēs p̄trari h̄z priuationē annexā et q̄ habet priuationē annexā simul informat materia cū priuatione forme p̄trarie ergo informat materia modo diminuto materia autē sic priuata et sic diminuta appetit se perfici forma illa qua est priuata et diminuta ubi ḡ forma p̄traria h̄z priuationē annexā materia sic perficeret una forma q̄ nō esset diminuta nec priuata alia ex priuatione ḡ et ex diminutione materie est accipiēda ratio corruptionis corruptio ḡ plus est attributā materiae q̄ forme et plus priuationi q̄ materie rō enim corruptionis plus est attributā materiae q̄ forme. Mā materia est cā corruptionis ei in quo est et appetit corruptionē eius in quo est sed de forma h̄z possim aliquid modo salvare q̄ sit causa corruptionis ei i quo est nullo tamē possim salvare q̄ h̄mōi corruptiōez appetat est. n. aliquo modo talis corruptiōis causa ipsa forma iqtū h̄z priuationē annexā forme cōtrarie rōne cui materia machinat ad maleficū et appetit corruptionē eius in quo est ipsa tria forma h̄z nō appetit nec ad hoc machinat plus est ḡ causa corruptionis materia q̄ forma. Rursus rō corruptiōis p̄p̄ est attributā priuationi q̄ materia nā q̄ materia sic appetat et sic machineat h̄z nō est nisi ppter priuationē. Si ḡ volumus log de rōne corruptionis dicemus q̄ illa tria se habent p̄ ordinē forma materia et priuatione. Mā forma nō est ratio corruptiōis vel si est h̄z est ppter materia nā forma si est ratio corruptiōis. Hoc solū est rōne priuationis annexē ipsa antez priuationē annexā forma nō facit q̄ forma appetat corruptionē sed q̄ materia que informat per priuationē illā ergo forma nō erit rō corruptionis nisi ppter priuationē. Nam pro tanto ē h̄mō ratio q̄ adducit secuz priuationē forme cōtrarie rōne cūna priuationis materia appetit et sub forma cōtraria. Rursus materia ēētā suā nō est cā corruptionis nisi ppter priuationē annitā ut patuit per p̄bm et p̄mentatorez in p̄mo phicorū qui volat q̄ turpitudō et semineitas et machinatio ad maleficū et ad corruptionē nō cōpetunt materia nisi per priuationē tolle ergo priuationē a materia tollis oīs corruptionis cām. His antez vīsis de leui solūtū rationē p̄sequētie licet illas rōnes nō faciat p̄metato ut ponat duas potentias puras per c̄ntiaz vel ut ponat duas materias sumptas nō quo dirimus c̄ntialiter differētiae sed fac eas ut neget a celo materia p̄p̄ie dictā et ut probet celū esse corpus simplex tamē quia aliquid rationes illas trahere ad hoc q̄ sit una materia in celo et tamē sit alia per c̄ntiaz ab illa ideo soluētā rationes illas nā cum p̄mo arguit q̄ si in celo ēē materia et ēēt cīusdē rationis cū illa tūc materia celi esset subā formē p̄trarie sicut est illa et tūc celum ēē generabile et corruptibile sicut sunt illa in inferiora dici debet q̄ materia celi ēē cīusdē rationis cū materia illa intelligi dicis vel ēētā nūdā et ut p̄side derat absoluta ab omni forma vel ut est priuationē

admitta et ut subiectis transmutationi primo modo est eius deus rationis et sic currit quod nostra. sed modo non est sic procedebat ratione facta non est aut de ratione eentie materie quod sit subiecta ratione pterarie sed hoc est de ratione materie ut huius privationem admittat nam privationem admittat huius non posset nisi esset subiecta ratione pterarie et ex hoc patet solutio eius quod in eadem ratione tangebatur unde quod celum esset generabile et corruptibile nam ut patuit forma non est causa corruptionis nisi propter materiam; nec materia ut dicebat per eentias suam est ratione corruptionis nisi propter privationem admittat et quod in materia celum non est admittit privatio existens in celo sic sit natura eentia materie et natura eentie forme tamen quod dicit ibi terminus principium sicut privatio id est celum esse incorruptibilem corruptibilitasque celum sumit propter defectum privationis admittit quod autem non sit ibi talis privatio admittit non prout erat materia sed magis ex forma nam quod forma celum est forma non habens pterariu et id est forma non habens privationem annexam. Dicemus itaque quod e contrario prout de corruptione in istis inferioribus et de corruptione in supercelestibus. nam hec forma si est causa corruptionis hoc est propter materiam ibi autem est causa incorruptibilitatis propter formam totum tamen hoc prout quod in istis inferioribus est admittit privatio insupercelestib' vero est carentia privationis id illa sunt perpetua hec autem corruptibilitia. Si ergo vis assignare causam quare illa sunt corruptibilitia et non illa non assignes hoc ex diversitate materie quia eadem est materia per eentias huius et ibi sed assignes hoc ex diversitate forme ut quia forma ista huius pterariu et huius privationem annexam illa autem forma non habens pterariu nec privationem annexam id illa sunt corrupta non illa et illa est sua. Hinc in primo libro sufficiente sit. c. iiii. ubi determinat de ceditate principiorum vultus n. ibi quod materia sit eadem in supercelestibus et in istis sed quod illa sit incorruptibilita et non illa hoc non est ex parte celum materie sed ex parte forme eius que pterarietatem non habet unde ait ibidem eodem liberto. t. c. quod non corruptitur sicut celum id est pinguis quod primo celum est adiunctum forme quod non habens pterariu et subdit ibide dicentes ergo causa quod non generatur et non corruptitur sicut celum erit ex parte sue forme non ex parte materie secunda autem ratio de levi soluitur nam cum dicas si eadem est materia per eentiam insupercelestibus et in elementis tunc materia celum possit esse sub forma elementi et quod hoc non est tunc illa potentia est ociosa et est aliqd frustra in natura dici deinde quod potentia materie ut pertinet per formam hoc prout per eentias suam non. n. cadit privatio media iter eentias materie et eentias forme sed potestia materie ut expoliatur una forma et induatur alia vel potentia materie non existit ad acquisitionem forme quam non habens. Ita talis potentia non potest fundari in nuda eentia materie quod materia per eentias suam non quam appeteret expoliari una forma ut induatur alia sed hoc puenit materie ratione privationis amittere ut probatum est per primi et secundi. in primo philosophorum et quod in celo non est privatio admittita non est ibi naturaliter loquendo potentia ad aliam formam. potestia ergo ad aliam formas frustra et ociosa in celo non est quod non est ibi talis potentia est. n. frustra presumit est deus autem possit hoc facere quod cum ipse in agendo non presupponat materias sed presumit eius aptitudinem naturalem potentiam tamen vel aptitudinem naturalis ad formam aliam nullam est in celo. tamen et ratione secundi. sicut levius soluitur nam cum dicas quod cuiuslibet potentiae passiva. Recepit potestia actia dici debet quod in celo naturaliter loquendo non est potentia passiva ad aliam formam id nullum est.

agens naturale qd posset ihm facere sub alia forma
mihil g est i naturali ociosius; nec e aliqua potētia na-
turalis frustra nec activa; nec passiva t b de ques-
to sufficiat. C Ald primū dicendū q multe sunt cāe
deueniēdi in cognitionē alicuius cū re cognita non
astringimus nos ad causas illas ut transmutatōs fz
locū fit causa querēdi locū t deueniēdi in cognitio-
nem loci cognita trī natura loci querim⁹ locū rebus
gescētib⁹ magis fz mobilibus ut querim⁹ per se lo-
cū ipsi terre q est imobilis sūm se totā: celo aut̄ quod
mouet hm sc totū nō damus locū per se sed dicimus
ipm eē in loco p access⁹ qr dicim⁹ ipm eē in loco quia
terra eē in loco ut vult pme. sup. vii. pli. or vel idē
est dicim⁹ celū esse in loco nō q; sit in aliquo fz q; sit
circa aliqd t sic eē de transmutatōe ad sitū q fecit sci-
re locū ita suo modo est de trāsmutatōe ad formam
que fecit scire materiā nisi. n. res transmutaref hm
formā ignota esset natura materie. q; nec quesuimus
sem̄ ei cognita tamē natura materie tō astringim⁹
nos ad hāc cām īmo penim⁹ materiā etiāz in his q
nō transmutant per formā vel possim⁹ dicere qr ex
hac rōne nō arguit q nullo mō in celo sit materia fz
solū arguit q nō sit ibi materia ut est cōmūcta pma-
tioni t ut transmutat hm formā vel ut est subim trās-
mutationis ad formā. C Ald hm dicendū q materia
pmo pducta nō sunt oīo inform. 18. Un̄ Blug. xij. pces.
. c. vi. vult qr materia primo creata erat informis nō
puatione omnis forme fz cōparatōe famosiz aliqd
ergo forma hēbat materia pducta. primo fz incōple-
tā t imperfectā: t q; hēbat aliquā formam aliqd di-
uersitatē hēbat in suis partib⁹ ita q in pte superiori
vnde erat formādū celū erat illa matia posterior
in inferiori vero dū debebat formari terra erat prio-
ra vna g erat materia p cēntiam sed ppter diversi-
tatez quā habebat in suis pribus diversa vocabula
sibi pueniebat. C Ald tertū dicendū q vnitas ge-
neris est qr vnitas materie nā ille forme circumcer-
nat eandē materiā q sunt apte nate se inuestē expel-
lere t qr contraria sunt apta nata fieri circa idē fo-
rtrarie se ad inuicē expellētes aliquo modo circu-
cernūt eandē materiā cū g ortraria sint sub eodē ge-
nere ut pbaf in. r. meth. Hoc mō pōt intelligi qr vni-
tas generis sit quasi vnitas materie q. forme habē-
tes cētraritetē ad inuicē sunt in eodē genere quia
circūcernūt eandē materiā. Dicimus. n. qr albi⁹ t
nigrum sunt in eodē genere qr circūcernūt eandē
materiā ut supficē sed qualitas t q̄titas nō sunt in
eodē genere: qr nō circūcernūt eandē materiā. nam
q̄titas. n. tanqz in ppria materia t i. pprio subo sun-
dat in suba qualitas vero in q̄titate ex vnitate er-
go matie possim⁹ venari vnitatē gnis t pping t re-
moti hm qr diuersificat matia vnitas g generis est
quasi vnitas materie t ex vnitate materie vena-
mur vnitatē gnis nō quocunqz mō ex vnitate matie
ut ē trāsmutatōis subim ut ille forme sunt in eodem
genere q se inuicē i materia expellūt t quib⁹ viciſ
materia subiicit celū g t elemēta qr dñt genere nō
puenient ut materia ut ē trāsmutatōis subim sed ex
hoc nō arguit qr nō sit eadē materia p cēntiā. hic er
abi q; ex materia p̄siderata p̄sum nudam cēntiam
nō est inuestiganda vnitas generis. C Ald quartū
dicendū qr hec diuersitas potentiaz t diuersitas ac-
tionuz arguit diuersitatez sube dū tamen ille actōes
vel ille porētie per se habeat ordinē ad subas illas
et quia calefacere t infrigidare sunt operationes

Questio.

Diversus ignis et aquae quorum sunt operationes proprieatates subiectae diversam subiectam non subiectam quae est materia sive substantia que est forma priuata. Non in materia ignis et aquae dicitur auctoritatem sive formam sed si calefacere et infusare respicerent ipsorum materias hinc se non autem ut est communica forma non posset ignis calefacere et aqua infusare nisi haberet diversas materias per essentias sive et in pposito si potentia transmutationis ad formam fundaret in ipsa entia materiae sive non in entia materiae ut est primum punctum ita quod ipsa massa sive materia dividatur ad maleficium et ad corruptionem formae ex quo in materia celorum non est talis machinatio ad maleficium nec est in potentia ad aliud formam sicut est in materia elementorum oportet quod illa materia per entias diversificares ad ista sed cum talis potestia ad formam aliud fundares in materia medietate priuatione non ex ipsa essentia materia sed ex priuatione accipiendo est illa diversitas materiae et celorum non habet potentias ad aliud formam sicut est materia illa sed hoc non est ratione entie materiae sed ratione priuationis: ut id pertinet ibi diversitas inter ista materia et illam quod ista materia est amrita priuatio et non illa. **C** Ad quintum dicendum quod non est sive de genere respectu species et de materia respectu formae quod genus in specie est idem realiter cum specie si ergo forma generis est realiter differre a forma speciei hoc non est ut est in illa specie sed ut salvatur in alia ut namque ait ab hoio realiter nisi ait ut est in alio vel quod est in alia specie ab hoio sed non est sic de forma et materia quod forma que est in materia cum informet et perficiat etiam realiter omnes quod sit realiter dominus a materia in qua erit supponens et ratio sive quod supponens est sive quod non erat simile. **C** Ad sextum dicendum quod que non sunt ad uniuersitatem transmutabilitatem non conuenient in materia verum est ut est transmutatio subiectum et ut est priuationis punctum sed non oportet quod non priuaret in materia ut considerat hinc suam nudam entiam. **C** Ad septimum dicendum quod etiam quare materia celorum non appetit: nec potest esse naturaliter sub aliis formis est quod non est sub forma hinc proprieta: nec est priuationem amrita. Ideo dicimus forma celorum omnes primae formas quod cum careat proprieta: nec habeat annoram priuationem ita faciat materiae ac si esset in ea omnis forma arguere et de continetia in vel de aliis modis priuante non est ad ppositum quia hinc continetia formarum intantum facit ad facietatem materie in quantum fundatur super parentia proprieta: **C** Ad octavum dicendum quod quodcumque sit una forma priuans aliam quod forma priuans habet proprietas vel habet priuationem annoram alterius formae talis forma priuans non potest faciat materia et quod sic sensitum continent vegetatum et intellectum sensitivum quod ad omnibus tales formas sunt annoram aliquae proprietas et priuationes alias formarum ideo tales formae appetunt in materia faciat non possunt formam autem celorum que proprietas caret sic materia perficit quod materia illa propter parentiam priuationis ad maleficium illius formae machinari non potest: nec potest appetere esse sub aliis formis. **C** Ad nonum dicendum quod non debemus imponere phisico quod negavit in celo esse materiam cum ipse plane dicat in primo celo et mundo quod celum est forma in materia et quod celum est unum quia constat ex tota materia sua ergo alibi non dicat expressum contrarium huius nec ibi: expressum tenendum est haec fuisse suam opinionem quod vere in celo sit materia. Verba autem sua in viii. methice sunt expoundenda possunt igitur distinguere de materia dicimus. **n.** quod mate-

ria potest accipi ut est subiecta forme et ut est subiecta transmutationi et utrumque est duplex. nam cum duplex sit forma subiecta et accidentalis materia subiecta subiecta est materia proprie subiecta forme accidentali est materia large hinc et ipsum compositum et ipsum corpus deesse est materia in qua fundatur accidentes sive etiam cum duplex sit transmutationis ad ubi et ad formam subiectam respectus transmutationis ad formam subiectam sumitur materia proprie respectu ubi sumitur materia large non motus ad ubi fundatur in ipso corpore et in ipso composito in celo et respectus forme est materia proprie et large quod est ibi in materia subiecta forme subiecta que est materia proprie et subiecta forme accidentali que est materia large permutata materia dicimus corpus respectu antea transmutationis non est ibi materia proprie quod non est in celo transmutationis cuius proprie sit subiectum ipsa materia quod non est ibi genio est autem ibi modo materia large nam cum non sit ibi nisi transmutationis ad situ cui transmutationi non subiectum materia proprie sed large hinc quod ipsorum corpus et ipsorum compositum potest dici materia in celo et respectus transmutationis non est materia nisi corpus est. **n.** in celo multiplex forma sed non est ibi multiplex transmutationis in celo itaque possimus salvare materiam etiam proprie hinc quod materia perficit per formam sed in celo respectu transmutationis non possimus salvare materiam nisi large hinc quod ipsorum corpus dicimus materiam quod nulla est ibi transmutationis cuius subiectum ipsa materia sed solus est ibi transmutationis cuius subiectum corpus et hec videtur esse intentio phisico in viii. methice qui in subiectis eternis dicit est quod est aliquid genus priuatus ad materiam quod illa sunt mota in loco tantum. **C** Ad decimum dicendum quod naturaliter loquendo materie hinc nuda est in quantum non pertinet quod sit in potentia ad omnes formas dicemus et quod materia tripliciter potest considerari vel hinc suam nudam essentiam vel ut est subiecta forme carente proprietate cuiusmodi est forma celorum vel ut subiectum formae proprietae cuiusmodi est forma elementorum vel forma mortis materia autem hinc suam nudam essentiam ut si esset absoluta ab omni forma non perficeret nee possit naturaliter perfici nee est naturaliter in potentia ad ali quam formam: ita quod agere naturale nihil in ea posset agere ut plane dicunt phisico in viii. phisico ubi vult quod si materia est absoluta ab omni forma quod non possit esse alicuius transmutationis subiectum vero materia sit sub forma non habente proprietas est in potentia naturaliter ad formam si non sit sub forma habente proprietas et est in potentia ad omnes formas non ad omnes formas simpliciter quod talis materia non est naturaliter in potentia ad formam celorum sed est in potentia ad omnes formas contrarias. **C** Ad undecimum dicendum quod materia non faciat nec habere omnes formas ad quas est naturaliter in potentia sed quod materia celorum est quod est sub forma non habente proprietas non est naturaliter in potentia ad aliam formam id sola sua forma faciat appetitum eius. **C** Ad duodecimum dicendum quod materia est in sub forma etiam non est in potentia ad omnes formas simpliciter sed ad omnes formas habentes proprietas materia est eternis sub forma celorum non est naturaliter in potentia ad formam celorum eo quod forma celorum est proprietas carens.

Mabeto itaque candido lector: tres has quodammodo claram doc. Ego duas. scilicet de celo materia et unam de possibili intellectu: quas id possumus quoniam summa iuste nibus in eis utilitez esse nouimus et raram apud homines copiam videramus. scilicet Egidius Eremita. Utterbiensis castigauit et dedit.

Egidij Romani de intellectu possibili ptra Aue
roim questio aurea feliciter incipit.

Alia enim sunt non nulli dubitantes quomodo intellectus variatur variatōe eo: pōz cū pbs dicat: simplicē et in materiale īpm. Idecirco intēdīm' hanc qōne pergrere. Primo ponem' argumēta quedāz nō multū cogētia ad virāqz partē. Arguit. n. p̄i mo q̄ intellect⁹ nō numeret numeratōe corporoz quia nūqz potētia est plus abstracta q̄ cēntia. Sed potētia intellectua nō est act⁹ corporis ḡ nec cēntia i q̄ h̄mōi potētia radicaf. H̄o. n. est multiplicatio aliquā nisi q̄ in eis cōsiderat potētia amicta actui et actus potētiae i ita vnius i potētia pura et in actu puro nō est multiplicatio. Vnde vna ē materia oīum h̄stiu⁹ eam et vnius est actus purus qui dia pdurit in esse. Sed in ordine intelligibiliū intellect⁹ nō st̄ se habz quasi materia pura i genere entiū et tenet gradū infinū. Deus autē est actus purus et t̄z gradū supmū intelligētie autē tenet locum mediu⁹ ita q̄ nō sunt potētia pura: nec sunt actus purus. Deus igit̄ ē vn⁹ et intellect⁹ nō st̄ pari rōne vn⁹. Intelligētie vo me dñe poterūt plurificari. Preterea nō est plurificatio i rebus nisi in eis q̄ sunt generabilia et corruptibilia. quia ad hoc pceditur in talib⁹ multiplicatio talis ut q̄ non possunt i se saluēt in suo sili. Sz no nō intellect⁹ dno est icorruptibilis: q̄ fm pbz. Est aliez genus aie et separatur ab alijs sicut perpetuā a corruptibili ḡ nō est cū quare multipliceſ. Preterea si agere nō cōicaf corpori nec virtus intellectua cōicaf corpori: q̄ si calefacere nō competet corpori: nec color: cōpeteret corpori: nec etiā forma subtilis ignis ad quā de necessitate color: cōicaretur corpori. Si igit̄ intelligere nō est act⁹ corporis: nec partis corporis potentia intellectua ad quā de necessitate sequit talis potētia nō est pfectio corporis et s̄ sic nō multiplicabif multiplicatio corporoz. In contrariū est q̄ diffinitio cōis oīis ē q̄ sit act⁹ corporis et actus primus. Sed nō est intelligibile q̄ multiplicent corpora nisi multiplicent eoz pfectioes pme ergo t̄c. Preterea pbs appellat intellectū ptem anime qua cognoscit et sapit anima sed nō est ps cēntialis: est igit̄ ps potentialis vna igit̄ est animā hominē plures habēt potētialis per quā animā homo vivit et sentit et intelligit. Sed anima per quā homo sentit multiplicat̄ multiplicatione corporoz ḡ et aia p̄ quam hō intelligit cū sit vna eadē multiplicabitur multiplicatio corporoz. Preterea cō. intellectū cōparat materie prime. Sed si in materia prima eēt aliiquid in actu ppter istud q̄d est in potētia nō eēt vna numero in oīibus: ch igit̄ intellectus sit aliiquid in actu ppter istud q̄ est in potētia q̄ nō est pura potētia simpliciter sed sicut pura potētia in genere intelligibiliā q̄ nō est actu aliqd intelligibiliū anteq̄ intellect⁹ nō igit̄ intellect⁹ est vnius numero in oīibus. Re spōdeo dicendo q̄ ut appareat veritas huius qōis totā istam qōne in partes quatuor diuidemus. Mā primo assignabimus rōnes quas cōmētator facit p̄ se et quas facit cōtra se et ipsaz solutōes. secundo declarabit cōmē. positio. tertio adducenf que sint rationes facte ptra cōmē. et ostendef q̄ nō improbat ip̄ sum ut debēt. quarto et vltimo adducenf ipsius p̄m. rationes et p̄ p̄s rōnes alie quas moderni: addiderunt ad fulcimentū: rationis ipsius. Sed ante q̄

fiat q̄d dictum ē ne in equinooco labo: em⁹ quot mōis dicit intellect⁹ dislinguem⁹. Id cui⁹ evidētia est Motandū q̄ pbs accipit quattuo: modis intellect⁹ et cōmētator: duos alios modos addidit vno. n. mō fm pbs accipit intellectus pro intellectu materiali vel potētiali et iste est intellectus de quo dicit pbs q̄ ē dia fieri. H̄o autē modo accipit intellect⁹ p̄ intellectu agē te: et iste ē intellect⁹ de quo ait pbs q̄ est dia facere. Tertio mō accipit intellect⁹ p̄ eo q̄ intellect⁹ n̄ i format et de hoc dicit pbs q̄ in sepatiā materia idē est intelligēs et qd intelligit. Quarto mō accipit intellect⁹ p̄ imaginatiōe et iste dicit intellect⁹ passiū de quo dicit. p. q̄ intellect⁹ corrūpiſ. His autē quatuor: acceptiōibus intellect⁹ cōmētator: duas alijs addidit. s. intellectū speculatiū et intellectū adeptū. Intellect⁹ autē speculariū fm ipm cōponitur et intellectu materiali seu possibili et intellectu in actu: intellect⁹ vero adeptus ē cōpositus ex intellectu materiali: et lumie intellect⁹ agētis imaginabat enim ipē q̄ sicut aer recipiēdo spēm recipit lumē sic intellect⁹ materialis sine possibilis fil recipiēdo spēz recipit lumē intellect⁹ agētis. Et post receptionem talis lumis vocat adept⁹. His ergo vīlis notādū q̄ cōmētator: et rōnibus positionē suā roborat et vult ostendere q̄ intellectus qui dicit possibilis est vnius numero. Prima. n. via sua ratio talis est. Mā h̄o multiplicat̄ multiplicatione corporoz nisi quod ē virtus materialis sed intellectus est simpler et in materialis igit̄ nō multiplicat̄ multiplicatione corporoz. Secūda vero ratio talis est quod nō est corpus nec virtus in corpore nō multipliciter: intellectus est h̄mō igit̄ t̄c. Tertia ratio talis est. Nam si intellectus multiplicares tunc ea que erūt in intellectu nō essent in actu: cuīs ratio est quia si intellectus multiplicares esset virtus materialis et esset h̄ et nūc sed ea q̄ sunt hic et nūc sunt in intellectu i potētia ergo t̄c. Quatta ratio talis est. Nam si intellectus esset multiplicatus tunc idem scipm moueret. Quinta autē ratio talis est q̄ si idē scipm recipieret: quia ille intellectus omnes formas materiales recipit si igit̄ et ipse intellectus multiplicaret esset forma materialis et idem scipm recipieret. Sed ista quinta ratio modicū differt a quarta. Sesta et vltima ratio talis est. Si potest oslen- di q̄ vna et eadē species intelligibilis informat omnes intellectus tūc sequitur q̄ sit vnius intellectus in omnibus numero. Vnde licet nō sequeretur q̄ ea deez res videref ab oculo omnīū hominū si venus es set oculus omnīū hominū bene tamen valeret quod si vna species informaret oculuz cuiuslibet hominū q̄ venus esset oculus cuiuslibet hominis ergo a simili si igit̄ vna species informat intellectum omnis hominis omnes homines habēt vnum intellectus. Quod autem vna species informet intellectū omnis hominis patet. n̄ possibile est q̄ plures homines intelligat lapidem tunc ergo quero aut est per vnam speciem lapidis aut per aliam et alia sicut p̄ vnam habeo intentum si per aliam et latiam tunc ille due species oportet q̄ differant numero. Et cōmunicat̄ in forma cū dicant incognitionem vnius nature sed quotienscumqz aliqua dicunt differētiā i numero et cōmunicat̄ in numero seu in specie tunc nullum eoz habet intellectum in actu et habēt tantum i intellectū cōmūnem ideo nulla illaz species est in intellectu in actu sed habebunt intellectuz cōmūnem

Et hinc quero de illo intellectu communis cum possit intelligi utram intelligat per eandem speciem: vel per aliam sed non est ab ire in infinitum standum igitur. In prima quod una species potest informare intellectum plurium hominum et per ratione omnium: igitur omnes homines habent unum intellectum numerum. Et contra se ante tres adducit rationes. Ad quas intelligendas valet distinctio de intellectu superiori posita. Huius primita ratio contra ipsum talis est quia si unus esset intellectus possibilis numero tunc intellectus speculatorius esset eternus et in generabilis et incorruptibilis ex quo recipiens est eternum et agens est eternum: necesse est ut receptus sit eternum et quod intellectus speculatorius componit et intellectu materiali et intellectu in actu: et habet esse ex eo quod intellectus materialis recipit per intellectum agentem igitur intellectus speculatorius est in generabilis et incorruptibilis et eternus quod est impossibile. Secunda ratio contra ipsum talis est quia si perfectio prima facit numerata necesse est ut secunda numeretur. Et si secunda numeratur sicut numeratione hominum et intellectus numerabili sicut numeratione hominum. Et si intellectus est etiam numeratus oportet quod illud quod seit unus seit et alter: sequitur quod homo sciat antea sciat. Tertia ratio contra ipsum est quia Theistus ponit quia si intellectus nullam habet formam de se: non distinguens a materia prima. nam intellectus est istud modis potendi non multiplicatur quia non est hic: et recipit materialis formam sed sic tunc videbitur habere naturam potentie pure et non differt a materia prima. Indicit enim et quartam rationem quia secundum unum modum intellectus noster unus organo fantastichus sicut instrumento: sed uno motori non attribuit nisi unum instrumentum in eadem hora. non si eadem potentia uno accui attribueret et uno motori plures natus: tunc illud esset ociosum. Iterum videmus quod uno motori corporis celestis attribuit solus unum corpus celesti: ergo et uno intellectus non possunt attribui tot nostrum nisi sit ociositas in natura. Has autem intentiones solvit comedens quod sit inconveniens intellectus speculatorius esse eternus: intentiones quas intellectus comprehendit ex formis imaginatis: et non est eternus: si sic tunc intentiones imaginariuntur virtutum existent quae. Et si intentiones sunt eternae: tunc sensata essent eterna quod est inconveniens ideo intellectus speculatorius est generabilis et corruptibilis. Quod vero dicitur quod si agens est eternus et recipiens est eternus: quod recipio est eterna propter quod volebat comedere. Et hinc. quod intellectus speculatorius esset eternus. Refutatur amator quod intellectus speculatorius continetur per duo. scilicet per intellectum agentem et imaginatum: ergo intellectus agens sit eternus tamquam quod intentio imaginata est generabilis et corruptibilis non intellectus speculatorius est generabilis et corruptibilis. Allud hoc quod evicet quod est ego sciam quod tu scis non oportet quod ut ipse dicit nos sumus dicti potentiae intellectus a primo die principio nostrae nativitatis. Unde duplicitas potentiae puer intelligit uno modo quod forme imaginare in eo sunt in potentia intellectus. Alio modo quod intellectus materialis quod non est recipie in intellectu intentione illius sive imaginatae cum recipiens in potentia est puer et in potentia. Ex quo tollis quod nos intelligimus ex eo quod intellectus nobis pungit et quod aliter pungit uno et aliter alteri et per alias et alias intentiones

imaginatas sequitur quod non est quod unus sciat quod alter seit nec sciat antea sciat. Tertia autem ista contra ipsius solvit quod non est intellectus materialis est absque distinctione quam optimi sunt primi enim quod intellectus materialis est unius omnibus hominibus. Et ex hoc sunt optimati quod species humana est eterna: ut determinatum est in alijs locis. necesse est ergo ut intellectus materialis non sit dividatur a principiis naturalibus omnibus toti humanae speciei. scilicet primis propribus. Et ideo non est intellectus remanet idem cum materia prima. Preterea possibilis intellectus non est eiusdem rationis cum potentialitate materie et ipse vult. et ideo non est quod sit eadem. Quarta vero ratio solvit ita. scilicet quod omnia fantasias rident ei ut unus insitum: nam si totum celum rident intelligentie ut insitum unus non est inconveniens quod tota humana species quecumque nihil respectu totius celum respondat intelligentie infime sive non intellectui ut insitum. Postquam finita est pars prima huius questionis: quod posse sunt rationes quas adducit omnis pro se et contra se et ex solvendis. Allegrediamur preter secundam et declarabimus postea ei ad cuius evidentiem. Sciendum quod per omnes sunt quod intellectus corporis nebris potentialiter imaginatas quas forma intellectus nostri. Si ergo debet aliquo modo per omnes posse probabilis vel rationabilis appearare: quod eadem species informet fantasias et intellectus sic enim unius nobis intellectus per formam suam si ipsum fantasma poterit informare: sed ut illa informatio et veritas intellectus nobis aliquo modo rationabilis appareat duo per ordinem sunt videnda. primo. in ea videndam quoniam differat forme reales a formis intentionalibus. secundo quoniam differat materia spiritualis et intellectualis a materiis corporalibus. Primum ergo. Notandum quod forme intentionales quoniam numerantur numeratione subiectorum: nec extenduntur intentione ipsorum quia que sic numerantur non possunt esse plura numero in eodem subiecto idem philosophus certo metha. vult quod quecumque habent esse in eodem subiecto et differunt: differunt species et non numero solum. sed huiusmodi intentiones solo numero differentes sunt et eadem parte acris: unde probatur in perspectiva quod licet album multiplicat speciem suam per totum medium: ita quod duo corpora alba in eodem medio posita quodlibet illo: non per totum medium suam similitudinem multiplicabit: cum ergo albedines eorum differant in qualibet parte medium erunt intentiones solo numero differentes. Ponitur exemplum etiam ab aliis de luminibus quod in eadem parte mediis recipiuntur utrumque lumen et sic est possibile quod in eadem parte mediis sint duas intentiones solo numero differentes ita si esset possibile quod duo corpora essent in eadem loco ut aer et aqua ita quod unum non sedaret alteri et una et eadem intentione esset in his duobus corporibus scilicet in aere et in aqua. Non solum autem illae intentiones non numerantur numeratione subiectorum sed etiam proprie loquendo non extendunt extensione eorum. Quia ex quo quilibet forma multiplicat se per medium et per quamlibet partem medium tota est in toto medio et tota in qualibet parte medium si autem ratione dicti scire volumen. Sciendum quod causa quare extenditur forma intentione subiecti est quia forma illa et dicitur de potentia materiae quod quecumque educitur de potentia materiae educitur tota de toto et pars de parte ideo sequitur quod omnis forma materialis de potentia materiae educuta dividitur divisionem materie. Et sicut tota ex

In toto et pars in parte causa autem quare forme numerant numeracione subi est quod ies forme non generat sed generat totum compostum. Vnde non generat albedo nec nigredo sed generat lignum album et lignum nigrum: quia enim est generationis terminus. Esse enim formam coiuncto attribuit cui per se pertinet generatione quod si ex diversa ratione quidditatis sumit diversitas speciei ita et diverso esse sumuntur diversas numeralis. Et quod huiusmodi esse composite attrahitur sequitur quod diversitas numeralis in formis ex diversitate subiectorum esse habeat cum igitur hoc sit propter omni formae reali quod ipsa non generat: sed composite ideo in oibus formis realibus competit numerari numeracione subiectorum vero quia non omnes formae reales de potentia materie educunt nam omnes formae reales extensione corporis extenduntur: sed quia formae intentionales sunt ille quibus competit generatio quod non generat aer sic intentioniter coloratus sed ipsa coloris intentio in aere generat. Et hoc est ratio quare in realibus totum compostum generat quia totum compostum generat sed intentionibus sola intentio generat: quia sola forma genitrix. Unde dicitur quod ipsa albedo generat albedinem suam in aere. Secundum ergo perspectum hoc probatur. Ista autem veritas est quodam signo manifestari potest videmus enim in reali generatione quod genus non perfecte sequitur similitudinem gignentis: quod cum talis similitudo sit per unitatem forme non perfecte a sequitur genitum gignentis unitate forme ex eo quod illa actio non attribuitur forme sed composite licet illius actionis forma sit ratione. Sed in generationibus intentionali genitum perfecte consequitur similitudinem gignentis: sicut similitudo in speculo genita perfecte consequitur gignentis similitudinem. In duobus igitur differt forma intentionalis a reali quod forma intentionalis non recipit numeracionem a subiecto ut realis: nec educitur de potentia materie cum per se loquendo non regatur ibi motus nec transmutatio. Ut igitur de rebus inter formas reales et intentionales ex qua de rebus forme intentionalis duo consequuntur: primo quod quod non est extensione subiecti sed autem quod non numeratur numeracione subiecti sed potius numeratione rerum in quarum cognitionem ducunt sive eorum a quibus sunt nam illa intentio albedinis in illa parte aeris existens differt numero ab illa intentione albedinis in eadem parte aeris existente non ratione subiecti quod in eodem subiecto sunt sed ratione diversarum albedinum in qua cognitione ducuntur et a quibus traherunt originem. Restat igitur videre quo differat natura intellectualis a natura corporali propter quod scientia est primo quod natura intellectualis seu spiritualis potest simul esse cum corporali absque eo quod natura corporalis sibi cedat vnde illi qui dicebant animam esse corpus sibi per hunc ponebant duo corpora in eodem natura. n. corporalis simul cum alia natura corporali esse non potest. Secunda autem de rebus est quod natura spiritualis: potest esse simul et separata in diversis dummodo illa diversa habent ordinem ad aliqd unum. Sic secundum unum et eandem scientiam esse in diversis partibus corporis. ut ille pates habet ordinem ad unum totum ita et illi qui ponebant datorum formarum cum ponerent quod unus et idem dator operatur in diversis simul ies eos dicere quod ille dator simul est in diversis in quantum illa diversa ordinantur ad unum ut forte ad susceptionem unius forme: natura. n. corporalis nunquam se tota sibi potest esse in diversis in quantum illa diversa ordinantur

ad unum aliquid. His ergo visis restant quatuor declaranda ut predictoris ratio facilis habeatur. Primum est quod una et eadem intentio informat imaginacionem et intellectum nam ut dicebat intentiones illi non recipiunt numerum a subiectis in quibus sunt et tamen due intentiones solo numero differentes possunt esse in eadem parte aeris et una et eadem intentio simul possit esse et in aere et in aqua sed aqua non cederet ei nec conuenire. Cum igitur natura corporalis ut organus fantasticus non cedat nature spirituali ut intellectum illa eadem intentio que informat fantasmatam informare poterit intellectum. Id hoc etiam valere potest quod superius fuit factum quia huius intentiones numerum recipiunt ab illis in quibus cognitionem ducuntur. Et quia species in intellectu ducit in cognitionem nature sine conditionibus materie: species autem in fantasmatu ducit in cognitionem nature cum conditionibus materie sicut una et eadem natura est que considerat cum conditionibus materie et sine illis ita et species una et eadem esse poterit que informat fantasmatum et intellectum et tunc intellectus copulabis nobis per formam suam et ista est sua ostendato. quia vult quod intellectus copuletur nobis per intentiones imaginatas quae sunt quasi forma ipsius. Et quia intellectus copulans nobis per formam suam sequitur ex hoc quod intellectus sit forma quodammodo nostra licet non eodem modo sicut aliae formae sunt formae materie vnde ipse dicit quod actus equivoce dicitur de intellectu et alia formis Declarato ergo quod una et eadem forma informat intellectum et imaginationem et quod intellectus est quasi forma nostra secundum quod restat declarandum de eius positio intelligatur: est quod unus et idem intellectus potest esse unus in omnibus hominibus nam licet natura corporalis non possit esse in diversis quantumque illa diversa ordinetur ad aliquid unum: natura tamen spiritualis bene potest et est per habita manifestum. Ideo non est inconveniens quod unus et idem intellectus numero est omnibus hominibus unus. Et hoc est quod dicit commentator opinati sumus quod intellectus materialis sit unus omnibus hominibus. C. Tertius quod restat declarandum est quod homo magis proprie intelligat quam intellectus intelligat eius ratio duplex potest esse. Una est quia intellectus ex tali ratione quodammodo efficitur forma nostra et quia forme proprie non est agere sed compositi per formam ideo non est intellectus intelligere nec anime sed magis intelligit homo per intellectum seu per animam vnde ipse commentator vult super primo de anima quod si videremus ipsa membra intrinseca que laborant in intelligentia sic unus membra extrinseca in terreno vel edificando sicut non concedimus quod anima teritur vel filiat sic non secundum quod anima intelligat secunda autem ratio ad hoc idem esse potest quia secundum physiologum in tertio de anima: non solum sanantur sanitate sed etiam corpore sic non solum scimus scientiam sed etiam scimus et anima quamcumque enim scientia sit ab anima et actus sanitatis sit a sanitate atamen quia sanitas est in corpore ad ipsum actum sanitatis cooperat corpus sic etiam quia scientia est in anima ad actum sciendi cooperat anima quia nullus est actus forme qui aliquo modo non communicetur materie vel proprio subiecto ita quod secundum eum non solus forma est ratio agendi sed etiam ipsa materia. Nam ex quo forma

Questio.

non potest actionem propriam nisi in materia propria seu in subiecto proprio exercere non solum ipsa forma sed etiam materia et subiectum ipsum est ratio agentis in subiectu forma est ratio principalioris agentis quod in ipsa materia et subiectum cum igitur intelligere seu actus intelligendi egrediatur de potentia intellectu informata specie: cum magis principalis ratio agentis sit forma quam materia seu subiectum ipsa intentio informans intellectum magis est ratio intelligendi quam potentia intellectu igitur cum illa intentio que intellectum informat sit natura et sit forma in nobis quia ut habitum est intellectus unitus nobis per formam suam id est per intentionem imaginatam seu existentem imaginationem ergo proprie intelligimus et magis proprie intellectus quanto magis forma est magis ratio intelligendi quam materia. Quartum restat declarandum quod intentio que plurificatur ex parte imaginationis habet esse unum et parte intellectus cuius ratio est: nam licet huiusmodi species intentionales recipiant numerum per se loquendo ab his a quibus sunt per accidens tamquam aliquando iste numerus impeditur: quia licet in eadem parte aeternis possit esse duae intentionales albedines solo numero differentes et eo quod illae duae intentiones sunt a diversis numero tamquam si aer recipiet et in hic et in eum non possint esse in eodem subiecto duo abstracta solo numero differencia tunc illae duae intentiones fierent una intentio. Et si esset possibile quod aqua esset similis cum aere et aer non cederet aquae et aer reciparet ut hic et in eis licet una et eadem intentio alter et alter accepta posset informare aerem et aquam tamquam possit esse quod per ea que sunt plura et per aeris esset unum ex parte aquae. Ita quod si dñe intentiones solo numero differentes informarent aeren et cum informarent aquam fuerent una intentio. Unde commentator dicit quod huiusmodi intellectu sunt unum secundum intentionem receptam et appellat ibi secundum intentionem receptam intentionem imaginatam quia eadem est que est in imaginatione et que informat et que in intellectu recipitur. Quoniam quod declarandum restat est quod non semper intellectus de novo recipit quando aliquis homo de novo intelligit sed est actus forme aliquando ibi nova receptio. Aliquando autem est ibi sola nova uno absque noua receptione quod ex habitu satis est. Nam ex quo intentiones plurificantur ex parte imaginationis et videntur ex parte intellectus non est nisi una receptio omnium specierum differentium solo numero. Ideo si tu intelligis unum lapidem prius autem non intelligebas non oportet quod intellectus de novo recipiat species lapidis quia forte habebas speciem lapidis antequam intelligeres lapidem ut dictum est non possunt intelligi plures species numero differentes. Ideo ex quo de novo tu intelligis lapidem cum prius non intelligeres ipsum unitus est tibi intellectus cum primo non esset tibi unitus non tamen est tibi noua receptio igitur est ibi noua uno absque noua receptione sed potest etiam per simile declarari in natura verbi gratiae. Nam si aliquis homo de novo generatur tunc non inciperet homo esse simpliciter cum prius homo esset. Si et quando de novo tu intelligis esset species lapidis in intellectu ita quod in eo prius non esset sed in-

selectus per huiusmodi species incipit habere novam relationem ad rem et esset unitus tibi et esset in te cum prius non esset tibi coniunctus ut per ipsam species copulatus. Habitatio rite istis quinque primo quod una et eadem intentione informat intellectum et imaginationem ex quo vel propter quod intellectus quodammodo efficitur forma nostra. Secundo quod unus et idem intellectus potest esse unitus omnibus hominibus. Tertio quod ista est species propria scilicet homo intelligit quaz intellectus. Quartu quod intentiones que plurificantur ex parte imaginationis possunt esse unum ex parte intellectus sed aliquando est ibi noua receptio aliquando autem sola uno absque noua receptione apparet positiones commentato. aliquo modo esse rationabile nec aliquo modo ut videtur eius positio rationabiliter ostendit potest. Unde si ea per que probabilis est manifesta etiam calumniam habent quia sine dubio aliqua ibi dicta habent calumniam huiusmodi positio ei hoc irrationalitas apparet verum tamen omnia eius dicta vel habita pretendunt aliquam veritatem probabilem. Expeditis igitur prima et secunda parte huius questionis quia adducte sunt rationes comedenti pro et contra. Et declarata est eius positio restat tertium prosequi ut si rationes facte ab aliis contra ipsum magis probabiles inducantur. Ad cuius evidentiem notandum quod extra ipsum commentum consistente adduci serdones inter alias meliores. Quaz prima est comedenda quod homo non intelligit. Nam ex tali visione quia commentator ponit intellectus ad nos non sequitur quod homo intelligat sed quod magis intelligat et est ratione fini omnitariorum intellectus copulatus nobis per fantasmatam sed intellectus separatus ad fantasmatam sicut oculus separatus ad colorem quod in ipso erit ita quod intellectus noster unitus nobis per fantasmatam quod in nobis sunt. Sed ex visione quam habet oculus ad colorē sine ad parietem non sequitur quod color seu paries videat sed quod videat ergo ex visione quam habet intellectus ad nos non sequitur quod intelligamus sed quod intelligimur. Unde dicunt isti quod commentator fuit deceptus per fallacias accidentiarum nam si nos intelligimus oportet quod habeamus intellectum quasi formam nobivitam. Sed accidit ut respicit fantasmatam quod unitur nobis eo quod non unitur nobis fini quod huius fantasmatam respicit sed magis sicut a nobis separatus quod quādiū spēs est in fantasmatā non est forma intellectus possibilis ut aut huiusmodi species a fantasmatā est separata et abstracta sic efficitur forma intellectus possibilis accitum intellectui ut est unitus nobis respicere fantasmatā quod illo modo magis est separatus quam unitus. Secundo arguitur sic et ostendetur per aliam rationem quod homo non intelligit quod hoc quod dico homo aut est nomen totius aggregati scilicet corporis animati et intellectus aut est nomen animati corporis solum aut est nomen intellectus solum. Si ergo est nomen totius aggregati tunc homo non intelligit quia secundum positionem eorum sic dicentum non plus fit unum ex intellectu cum corpore quam ex natura nam hoc autem aggregatum non intelligit sed solū natura ergo totum aggregatum ex intellectu cum corpore non intelligit sicut est homo cum sit nomen totius aggregati secundum modum istum sequitur quod homo non intelligit. Si autem homo dicit nomen animati corporis solum adhuc non intelligit homo. Nam quia intelligere dicitur esse

De intellectu possibili.

actus nō transiens in exteriorē materiā. cum ergo corpus aiatū nostrū respectu intellectus sit mā extērior intelligere nō trāsibit in ipm igitur homo nō intelligit cū hoc q̄ dico homo sit nomē corporis talis. C̄ Preterea si a. iquis vellē dicere pro terminā dō q̄ ille actus qui est intelligere transit in exteriorē materiā adhuc ppter hoc nō sequitur q̄ homo intelligit sed q̄ intelligit q̄ omnis actus transiens in exteriorē materiā denominat sīm appositaꝝ de monstrationē. Et ideo videm⁹ q̄ calefacere quia transit in exteriorē materiam sequitur q̄ corpus in qđ transit non calefactat sed q̄ calefactat et edificare q̄ transit in exteriorē materiā q̄ in edificiū nō sequitur q̄ edificiū edificet sed q̄ edificetur. Si ergo homo ponitur exteriori materia intellexens intelligere non transibit in hēminē: q̄ si transiret i hominē tunc transieret in exteriorē materiā nō sequit q̄ homo intelligat: sed q̄ intelligatur igitur hoc q̄ dico homo sīm istum modū pōnēs non dici aggregatū neq̄ cor:pus aiatū. Si aut̄ diceret aduersariū q̄ diceret intellectū istum hoc stare nō potest: q̄ sīm p̄m. ir. meth. ad rationē hois p̄tinēt carnes et ossa sequit̄ q̄ hoc nomē homo nō sit nomē intellectus solum. C̄ Preterea si hoc q̄ dico homo eēt nomē intellectus solum tunc cor:pus p̄paretur ad intellectū sicut instrumentū et sicut mobile ad motorē et homo nō esset p̄positus ex intellectū et cor:po:re: s̄ esset intellectus v̄tens cor:po:re vel mouens cor:pus Sed intellectus nō mouet nisi per appetitū et voluntatez si ergo solū per talē motum intellect⁹ vni tur corpori et intellectus est sibi iunctus per voluntatez ergo cū intellect⁹ voluerit sibi vñri corpori vñies et post vñionez quādo voluerit ipm abicere abicet et post abiectionem ipm reassumere poterit qđ videt inconueniēs: q̄ tunc videt q̄ esset possibilis resurrectio mortuoz. C̄ Tertio ptra ipm sic arguitur si vñus esset nūero in oibis cū igit̄ humanū sīm p̄m fuerit ab eterno iste intellectus incepit recipere sp̄ēm quod salsum est. Lū p̄bs ponat ipm eē i potentia ad oia intelligibilia. C̄ Quarta ratio cōtra ipm est: q̄ ab vñia et eadem essentia vel virtute duo actus solum numero d̄entes p̄agredi non possunt. Cum igitur duo homines possunt intelligere vñi et eandē rem tunc intelligere illoz duorum aut differt numero aut non: non est enim intelligibile q̄ non differtant numero cā supposita eorum nūero sint distincta. Si aut̄ differt nūero cum isti nō intelligent nīl p̄ intellectum cū intellectus ponatur vñus numero sequit q̄ ab vñia et eadē virtute numero diversi progrediant̄ actus solum numero d̄entes qđ est impossibile. C̄ Quinta ratio p̄ ipsuz est quia sicut passio facit nos scire materiā ita actiones facit scire formā igitur ex actione p̄pria alienus debet quis inuestigare formā eius. Sed p̄pria actio hominis videt esse intelligere igit̄ er intelligere debemus inuestigare formā hominis ergo ip̄e intellectus est p̄pria forma hominis. Sed nō est intelligibile q̄ aliquid multiplicet et nō multiplicetur p̄pria forma eius ergo ad multiplicationē hominis sequitur multiplicatio intellect⁹. C̄ Sesta ratio et vñima ptra ipm aliquo modo virtutib⁹ in rationib⁹ precedentibus cōtinet. Nam poneret sic nobis intellectū vñri non est ponere nobis ipm vñit̄: sed a nobis separatiū: quia q̄dū species i fantasia existit non est a p̄ditionib⁹ materialib⁹

abstracta et intellectum non informat sed informat ipm vt abstracta sed abstracta est a nobis separata ergo et intellectus est magis nebis separatus q̄ cōfūctus. Quod autem istas rationes p̄metā, soluat et vt appareat earū soluto. Adhucendū q̄ emneā rationes p̄tace nibil cōclūdunt nīl hoc supposū q̄ homo p̄prie acceptus intelligat. Nam et ista suppositione argumenta procedunt vel dicunt ad inconueniens q̄ homo non intelligit vel ex suppositione illius veritatis que est q̄ homo intelligat dicunt ad ista inconuenientia. Nam prīma ratio adducit ad hoc inconueniens q̄ homo non intelligit et eo q̄ et tali vñtō hec non potest saluari q̄ actus intelligendi nobis cōueniat. Item secundā ratio ad hoc idem inconueniens quia intelligere non transiri exteriorē materiam. Itēz terția ratio dicit q̄ hoc idem. s. q̄ homo non intelligit quia si intellectus plenus est eo: quia ab eterno fuit et intelligere meum non est nisi et eo q̄ intellectus meus recipit speciem cum ipse intellectus nullam speciem recipere possit sequitur q̄ homines qui nūne sunt nīl intelligent. Serta autem ratio ad istud inconueniēs vult ducere quia cum arguit et dicto p̄meti magis legē q̄ intellectus sit a nobis separatus q̄ nebis vñt⁹ ad hoc inconueniens vult dicere: quia cum non agimus nisi per ea que sunt a nobis separata sequitur q̄ actus intelligendi non pertinet nobis. quarta ratio et quinta et hac suppositione q̄ homo intelligit dicunt ad inconueniens. Nam quarta ratio ad hoc inconueniens dicit et illa suppositione q̄ dixeris actus nūero simul et semel ab vñia et eadem vñtē p̄grediantur euz vñtāgat plura individualia habētia simul vñam et eandē rem intelligere. quinta autēz ratio et eadē suppositione. s. q̄ homo intelligit dicit ad hoc inconueniens quia si propria operatio est hominis intelligere tunc p̄pria forma eius est intellectus cum actio fecit scire formam q̄ si non est inconueniens simpliciter. s. p̄pria formā hominis ē intellectum. Cum tamen p̄men. qui dicit q̄ prima perfectio intellectus a primis perfectionibus alia rum virtutuz differat et q̄ hoc nomen perfectio dicatur de eis equinoce. ita q̄ ut patet intellectus sīm p̄men. non est forma nostra. C̄ Declarāndū est ergo q̄ omnes ille rationes vel dicunt ad inconueniens illud. s. q̄ homo non intelligit et prima et scda et tertia et scrtā p̄clusio: vel ex ista suppositione. s. q̄ homo non intelligit dicunt ad illa inconuenientia: vt quarta et quinta ratio. Et ideo predicti qui illas rationes saluare volebant p̄cedunt q̄ homo p̄prie sumptus non intelligit sed solum modo intellectus intelligit cū ip̄e intellect⁹ sit separatus nō hñis organū q̄ quidē in prima vñtās intellectorū satī manifeste p̄bat substātiā eius et opationē esse abstractam q̄ cum non ita intellectus intelligat vt sensus sentit licet possimus concedere q̄ homo p̄prie sūpt⁹ sentit non tamen debemus concedere q̄ homo p̄prie sumptus intelligat. Et si aliqua verba Alfrido. hoc sonare videntur q̄ homo intelligit quia ipse vult q̄ non intelligat anima sed homo per animaz et q̄ ost̄ illud quo primo intelligimus intellectus ul' anima intellectua quia anima est p̄ncipiū quo sentimus et quo intelligimus quod p̄tanto dictū est quia intelligere non fit sine fantasiate et sine or- gano corporali non q̄ ipse intellectus fantasiate indiget vt subiecto sed ut obiecto et propter istam

Questio.

Indigentiam dicit intellectus non intelligere non quod homo proprie intelligat quod si tamen aliquando in uenientia quod hec intelligit aliquo modo concedi potest: cum inueniamus quod corpora supercelestia intelligant nullum dubium est quod ipsum intelligere proprie sit ipsarum substantiarum separatum orbis mouementum. Nam finis suam pumen ex anima intellectina et corpore nostro non sit plus unum quod ex motore celesti et celo igitur sicut ipsum intelligere est ipsius substantie que celum mouetata intelligere puenit proprie intellectui qui circa fantasmatam operatur. Et si tu dicas in meo homo intelligit quia unusquisque in se ipso experitur quod intelligit respondent non est verum quod ego experiar me intelligere ita quod actus intelligentiae inibi conueniant sed experior me intelligere pro tanto verum est quod experior intellectum esse inibi realiter vnum. Hoc autem manifestato. scilicet quod homo non intelligit tunc argumenta pretacta solvantur per illud quod scribitur primo phisorum. scilicet uno inconvenienti dato plura sequuntur. Et ideo si ex suppositione eius quod est inconveniens peluditur inconveniens non est inconveniens nam suppositio sumit inconveniens. scilicet hominem intelligere cum non intelligat proprie accipiendo. Argumenta que ostendunt hominem non intelligere respensione non indigent affirmant autem hoc verum ut quod homo non intelligat. Isti autem sic soluentes tripliciter deficiunt primo quia sibi tradicunt secundo quia ponunt illud quo concessum nullus cum eis disputare potest sicut nec cypriplatis tertio quia hoc faciunt ut pmenta descendat et positionem pmenti non retinent. Primum enim sic patet nam isti recordant quod homo non intelligit et tamen dicunt quod percipiunt intellectum eis esse naturaliter punctum sed percipere intellectum eis esse punctum non potest esse nisi per actum intelligendi: quia ad percipiendum intellectum vel intelligibilem non se extendit actus sensus igitur hoc percipiendo intelligimus: et prius recesserunt quod non intelligimus quod si tamem sua defendere vellent positionem non haberent pro inconvenienti negare quod prius recesserunt scilicet quod percipimus intellectum esse nobis naturaliter vnum: cu ad hoc ponendum ipsa ratio eos cogat: quod si hoc dicunt vel hoc percipiunt et tunc sibi tradicunt vel fantasmatice loquuntur et tunc non sunt audiendi ut nec poterit ipse fabulari. Secundi inconveniens contra eos est quod nullus cum eis disputare debet quia cum disputatione non sit nisi inter eos qui intelligunt eum ipsi tentant se non intelligere verbum eorum non est attendendum et cum eis non est magis disputandum est cum irrationalibus vel cum plantis. tertio positionem pmen. isti non retinent quia ut ex positione pmeta videtur sequi quod magis sit propria illa homo intelligit quod illa intellectus intelligit. Nec cōmen. huius positionis sunt quod homo non intelligat si quis diligenter sua dicit perquirat et ipsi arguant quod intellectus non est virtus organica sicut sensus et ideo licet sic ista propria homo sentit non tamen est illa propria homo intelligit satis appetit quod ratio non habet stabile fundamentum. nam licet intellectus non sit perfectio organi est tamen perfectio essentie anime: et quia ipsa essentia anime est actus corporis et hoc sequitur quod ipse homo intelligat: et quia cuius est ipsa essentia eius est potentia et cuius est potentia eius est actus quia essentia et potentia anime est nostra

igitur intelligere est nostrum ergo nos intelligimus? Tali tamem conati sunt ista argumenta soluere vel saltum aliqua dictiorum argumentorum et concedendo tamen quod homo intelligit. nam cujus dicitur quod non plus sequitur quod homo intelligat ex unione quam habet intellectus ad nos quam quod paries videat ex unione quam habet ad oculum ame quod illa argumenta et similia non cocludunt quia inducent pro simili quod non est simile nam paries nullam habet virtutem cognitivam: et ideo ex tali unione non uidet sed nebis inest aliqua virtus cognitiva et ideo ex tali unione potest concedi quod nos cognoscantur. Sed illi adhuc puerili modo uentur quam primum. nam dato quod paries habet virtutem in unam ex eo quod videatur nihil in eo recipetur sed solum recipetur in oculo meo et ideo nullus actus ei communicatus est et tali unione. Propter hec videamus quid veritas continent argumenta pretacta ad que est alter respondendum. Ad cuius evidentiam sciendum quod licet dicta argumenta aliquam veritatem concludant et in aliquibus eorum conclusio sit vera. modus tamen concludendi in eis semper est falsus. Et quia tota vis rationis colligitur ex premis si diligenter advertimus quantam vim premissae continent satis apparet quod per illa argumenta nihil contra cōmen. concluditur. Nam pruna ratio que arguit hominem non intelligere ex eo quod intellectus non vnitur nobis vniione per quam possumus hominem intelligere quia non plus sit unum et hominem et intellectum quam ex pariete et oculo satis apparet falsitas huius rationis quia arguit ex falsa imaginatione nam sicut ostensum fuit quando declarata fuit positio pmenta. una et eadem species informat fantasiam et intellectum. Et ideo forma intellectus erat forma in nobis propter quod actus intelligendi nobis comunicabatur sed una et eadem species non informat oculum et parietes ideo forma oculi non est forma in pariete propter quod actus videnti non communicatur parieti. Et sic apparet quod licet illa conclusio sit vera supposita positione cōmenta. quod homo non intelligit: ratio tamen ista veritatem non concludit. Secunda autem etiam deficit nam cum arguitur quod homo non potest esse nomen intellectus ergo vel est nomen aggregati vel corporis animati et si est nomen aggregati homo non intelligit: quod aggregatum ex natura et nam non intelligit et si est nomen corporis animati etiam homo non intelligit: quia intelligere non transit in exteriorum materiam. Tatis ergo apparet quod ex vtrahus parte ratio deficit. nam sicut declaratum fuit superius ex eo quod forma intellectus est forma in nobis intellectus quodammodo efficitur forma nostra et quia operatio egreditur a toto conuictu potest cocedi illa via quod dato quod huiusmodi nomen sit totius aggregati quod homo intelligat quia totum aggregatum intelligit et quod dicitur de natura et de nam exēplū est valde ridiculosum et deficiens a proposito quia nulla est forma in natura que sit forma intellectus naturae. Et ideo aggregatum ex natura et nam non intelligit sed in nobis est aliqua forma que est forma intellectus propter quod aggregatum ex anima et corpore potest intelligere. iterum ratio deficit ex altera parte cujus dicitur quod si homo est nomen aiati

corporis q̄ homo non intelligit quia intelligere nō transit in exteriores materias r̄magnatur enim q̄ ipsum organum fantasticus sit exterior mā respectu intellectus qd̄ nō ē v̄z. nāz l̄ intellectus nō sit virtus organica nō tñ d̄z p̄cedi q̄ sit penitus q̄ nos ul̄ extra fantasias nr̄az cū illa sp̄es q̄ intellectu isorat sit etiā fantasias sora vt dirim⁹ v̄l alit̄ dici p̄t q̄ p̄ncipalit̄ egredit̄ act⁹ intellectus ab ipsa sp̄e intelligibili q̄ ab ipo intellectu et q̄ ipa sp̄es intelligibilē nā fā act⁹ intellectus cōicaf nobis i exteriorē māz d̄f nō trāsire Tertia v̄rō q̄ arguit intellectus nullā sp̄es recipere ex eo q̄ sinit ab etiō ēt ex f̄la imaginatiōe p̄cedit. imaginat. ii. q̄ sp̄es remācat i intellectu sp̄. nā l̄ post cōsiderationē v̄l p̄stq̄ desinim⁹ intelligere sp̄es i intellectu remaneat i qdā ēē hitabili q̄uis. Aliud. visus fuerit sensisse oppositū tñ b̄z op̄y. p̄mē. p̄stq̄ idividuū hūanū corrupit ea q̄ acq̄sunt intellectus p̄llud idividuū v̄l ei fantasmatib⁹ ei⁹ intellectus nō remanet: iō p̄mē. volēs saluare q̄ i intellectu aliq̄ sp̄es h̄nt ēē dupl̄z h̄ declarat q̄ nūq̄ nā hūana ē i p̄uariōe pri marū pp̄onib⁹ totalē v̄nīpē dicit q̄ intellectus malis nūq̄ sit denudat⁹ a p̄ncipijs nālib⁹ cōib⁹ toti hūane sp̄ei. i. p̄mis pp̄onib⁹. Secunda via ad h̄ idē declarandū ē: q̄ sicut nō est credibile q̄ hitatio tota sufficiat a nālib⁹ artificijs ita nō ē credibile q̄ tota habitatio fugiat a phia q̄ si tñ sp̄es semp remanerent i intellectu nō o; q̄ tota habitatio fugeret a phia v̄l a p̄mis pp̄onib⁹ ad h̄ q̄ intellectus malis nō ēt penitus denudat⁹. nā sic sufficeret. q̄ aliquā hoies suis sent phī scientes absq̄ eo q̄ mō; aligēt̄ et iō uoluit p̄men. q̄ l̄ intellectus agens sit etern⁹ et intellectus etiam mālis sit etern⁹ intellectus tñ speculatiū q̄ ē p̄posit⁹ ex intellectu māli et intellectu i actu est gnabilis et corruptibilis. Et si ista via p̄mē. nō ē necessaria de ḡnōne et corruptione intellectus speculatiū per rōnes de necessitate cogentes ip̄obari nō p̄t. Quarta at rō d̄ p̄mē. etiā nō p̄cludit. nam cū arguit q̄ ab vna et eadē v̄tute nō p̄sredunt diuise actiōes nūero R̄ndendū ē d̄ actiōib⁹ sicut dicebat superius cum declarabat positio p̄menti de sp̄ebus q̄ illa species erat vna ex parte intellectus sed plurificat ex pte nostra. vnde et p̄mē. met ait q̄ intellectus sunt vniuersit̄ recipiens et multa vniuersit̄ intentionē receptam: iō cum arguit multitudinē et parte intellectus cōmitat̄ ēt arguēdo falacia accidens. Extrancium. ii. est ab illis actionibus q̄ sint plures ut p̄parant ad intellectum. Quinta vero ratio nō de necessitate arguit. nam si ex illo actu intelligendi arguitur q̄ intellectus sit forma in nobis non ppter hoc oportet in intellectu multiplicari vniū multitudinē nostraraz: q̄ ut declaratum est intellectus tali modo ponit sora nr̄a q̄ oīo remanens vnuus est forma omniū individuo r̄ in hūana sp̄e si bene visus est modus quo intellectus in actu qui est forma in intellectu māli est sora in nobis propter quod cōicaf nobis actus intelligendi. Serta aut rō si bene visa sunt que dicta sūt de facilis solvitur. Nam cū arguitur q̄ ponere talē p̄unctionem intellectus ad nos quale p̄mē. vñ⁹ ē ponere magis est ponere separationē q̄ p̄unctionem vnde accedit intellectui inquantū est diuinct⁹ et vñtus nobis informari sp̄e. nam vt forma sp̄e non est nobis cōunctus: sed magis separatus: iō non poterit saluari q̄ intelligamus latis appetit⁹ q̄ ex eo malo intellectu positionis p̄menti procedit ratio non enim species que informat intellectum ē

alia a specie que est in fantasia nisi solum secundus esse differens: quia eadem species que est in fantasia est forma intellectus ut patuit et eo q̄ intellectus informatus sp̄e non est separatus a nobis: sed magis cōunctus falsum est q̄ accidat intellectui inquantū est cōunctus nobis informari sp̄e cuius non coniungatur nobis nisi per fantasmatā igitur p̄ se intellectus et non per accidentis vñtus nobis per formam vñam. Expeditis igitur tribus partib⁹ q̄stionib⁹: quia primo assignate sunt rationes pro et contra. Commentatorez quas ipse fecit. Secundo declarata fuit eius positio. tertio adducte sunt rationes ab alijs contra ipsum facte et improbatæ q̄ nō concludunt. Restat quartum ostendere in quo declarabatur per rationes positionem p̄menti nō posse stare et per consequens rationes ipsius p̄menti et alie cum his facte congrue dissoluuntur. ppter qd̄ aduertendum q̄ positio cōmenti non solum est falsa sed impossibilis. Et adducemus sex inconvenientia contra ipsum. primo q̄ homo non intelligit secundum est intellectus in intelligendo non indiget corpore. tertium est intellectum nullam speciem recipere posse. quartū q̄ intellectus agens non est omnia facere. quintum est q̄ intellectus possibilis intellectus seipsum per seipsum non intelligendo alia. sextū q̄ intellectus noster possibilis in genere intelligibili non est sicut materia prima in genere entiū. Que omnia sunt contra fundamenta p̄pateticorū et contra ipsam veritatem. Ppter primū igitur est aduertendum q̄ quicquid agit est in actu et agens secundum q̄ est in actu agit. Unus ratio est quia quod est in potentia nec agit ex parte agens sit in actu iterum quia agens non agit indicenter quemlibet actuū sed proportionatum nō solum agens est in actu sed agens in tantum agit i quantum est in actu. Si igitur ex eo q̄ species est i r̄maginatione nostra que dicitur esse forma intellectus vniū positionem pretaciā ad hoc q̄ intellectus oportet q̄ species intelligibilis esset i nobis et vñ q̄ esset intelligibilis nobis sed illud quod est i actu agit et vñ q̄ est in actu. Cum igitur ratio intellecti sit ipsa species intelligibilis ad hoc q̄ p̄ speciem intelligibilem intelligamus oportet q̄ species intelligibilis sit in nobis quia species que est in fantasia que est forma intellectus est in nobis: tamē b̄z q̄ est intelligibilis nō est in nobis sed est in intellectu. Et ideo non poterimus saluare q̄ homo intelligat quod erat primū inconveniens probandū. Qd̄ si aliquis tamen diceret uno ipsa species secundū q̄ est intelligibilis est in nobis quare est in intellectu qui est in nobis tunc illa causatio parum vallet q̄ illa species deberet esse in nobis et forma ad hoc q̄ actus intelligendi nobis cōicarent sed illa species ut est intelligibilis est solum forma intellectus et non nostra et ideo ppter hoc non potest actus intelligendi nobis cōicari. Si hec ergo debet esse vera homo intelligit non sufficit q̄ intellectus vñtatur nobis per formam suam seu copuletur nobis per fantasmatā sed requiritur q̄ esset anima intellectus sit actus corporis et oportet q̄ ex anima intellectus et corpore nostro fiat vnuus secundum esse et ad hoc quod intelligere qui est actus non transiens in exteriores materias nobis comunicari possit. Apparet igitur quod accipiendo positionem cōmenti quam p̄babilius possimus

Questio.

s. qd si vna eadēqz spēs īformat itellectū t̄ fantasiaz h̄z sp̄ficiez app̄eat qd ex tali īformatiōe itelligere cōcet̄ hoi. tñ subtilit̄ ituēti appet qd nō possum̄ saluare qd h̄o itelligat qd si tñ alia cēt spēs qd īformat̄ fantasiaz t̄ itellectū tue nō solia pō h̄eret. vīratē h̄ēt p̄babilitatē: t̄ id rōnes p̄tacte supi? h̄ om̄. qd pbāt qd h̄o nō itelligeret si cēt vā pō p̄meti vēz p̄cludebat h̄z iēdūchēti medio: t̄ id p̄celo erat vā h̄z pbationes erant s̄fē ut supi? dicebat. C Sedm aut̄ icōueniēs sic oñdīf nā agere p̄supponit eē t̄ id si volum? log d̄ actiōe alicui? oñ qd sic loqmur d̄ opatiōe ei? sicut logmūr d̄ eē t̄ qd itellect? fm̄ pōnē om̄. qz̄ ad suū cē nō idiget corpe qz̄ ad suū opari t̄ nō indigebit corpe ideo poterit itelligere absqz fantasmatē t̄ abs qd corpe cū itelligere sit. p̄pā opatio itellect? nō trāfiens in exteriori inaz. Et qd talis actio marie men surā recipit ab ip̄o eē ex quo ad sui eē nō idiget corpore ad tale agere nō idigebit corpore nā cū sit dare subaz ocliosaz qd fm̄ eē nō dependeat a corpe nec fm̄ p̄p̄i opatiōne nō depēdet a corpe nec p̄p̄ eam idiget corpe nec p̄p̄ hec valet qd ab aliq? d̄f qd in itellectū p̄petit dupl̄ itelligere t̄ ad vñū illoz non idiget corpe t̄ tale itelligere nō cōicaf nob̄ t̄ ē aliud itelligere qd idiget corpe t̄ tale cōicaf nob̄ iſlud. n. nō h̄z vīratē qd ut patuit nullū itelligere pōt nob̄ cōicaf itellect? hac suppone supposta. C P̄t̄ ca si hoc cēt tūc itellect? vel aia itellectua h̄eret dupler eē t̄ vñū cēt h̄eret cū corpore t̄ aliud sine corpore t̄ tūc vna t̄ eadē forma cēt p̄fectio corporis et nō perfectio corporis qd est ip̄ossible. C Tertiū in icōueniēs sic oñdīf. nā si intellect? cēt separ? fm̄ eē tūc mod? eēndi ei? cēt sicut mod? eēndi aliaz subarū separatā t̄ tūc sicut itellec̄ mouētes orbes sūt plene formis t̄ nullā spēz vlt̄eri? recipe p̄nt̄: ita itellectus n̄f̄ cēt plenus t̄ nullā spēm recipere posset cuiqz ois intelligentia sit plena formis: nā idē iuditū cēt de illis itelligētis que mouēt celū t̄ orbes t̄ de ista cū nō sit plus vñū ex aia itellectua t̄ corpore n̄f̄ qd ex motore celi t̄ celo fm̄ viā istā. H̄z istaz rōnes p̄babilitet aliquis camillaret. H̄a sicut aia celi appropiat celo sic aia nostra itellectua appropiat corpori n̄f̄: t̄ id si volum? scire que sit d̄ria inter ilas alias t̄ nostrā oporet nos uidere que sit d̄ria in ter corpora illa t̄ nostra qd ex illis instris t̄ propria mā cōecturari possum̄ de formis t̄ qd illa corpora supercelestia sunt plena formis et forma hec nō p̄ficit totā appetitā materie nostrae ex eo qd ē hic potentialitas ad vlt̄eriorē formā: ideo dicet camillator qd ille intelligētis sunt plene fozm̄ sicut illa corpora itelleccus aut nōst̄r̄ non est plenus formis: sicut nec corpora nostra ista igitur cauillatio h̄z vīdeatur probabilis non tanten est bona. Nam licet agens recipiat aliquem modum actionis ab instrumento ex eo quod faber cū bono martello facit meliorē cultellum tamen hoc est solum quantus ad actionem que transit in materiaz exteriorē ad quā operationē instrumenti cooperat agenti ideo ppter meliora: a instrumenta per se loquēdo faber nō meli? cōspicit formā artis: t̄ quā actio illa de qua loquimur hic nō est actio transiens in exteriorē materia t̄ ad quā cooperat instrumentū. ppter ea talis cauillatio non valet video igitur ratio p̄tacta su perius stra om̄en. qd cōclusionē veraz cōcludit. i. qd itelleccus esset plenus t̄ qd nullam vlt̄eriorū re ciperet spēm in icōueniētū tñ medio qd nō per rectā

viam intendebat. posset autē illud icōueniens. sā cilius ostendi: qd si non esset eadem aia que fantasmatē separatur t̄ intelligeret: tñc casuālis esset abstractō a fantasmatib⁹ vel ergo si intellectus ponitur separatus non recuperet spēs fantasmatū: nec a fantasmatib⁹ accidit nisi casuāliter quod est icōueniens ponere vel substantia separata cui competit intelligere per abstractionem a fantasmatib⁹ habebit species fantasmatū per quas fantasmatā cognoscit nec casuāliter absirabit t̄ sic nūqz recuperet aliquid a fantasmatib⁹ qd recipiens oportet esse denudatum a nā recepta. C Quartum vero icōueniens sic declarabitur. s. qd intellectus agens nō esset omnia facere. Nam cuz intellectus nōst̄r̄ sit semper actus fm̄ eē si intelligit res materiales dignus est et fm̄ sententiā p̄menti: ut intelligat res i materiales: tñc ergo queror vītrū itellect? agēs faciat eas intelligibiles vel nō sed nō est dicere qd faciat eas intelligibiles cum de se sint intelligibiles fm̄ finiam om̄en. secundo meth. Restat igitur proposituz qd intellectus agens non sit omnia facere: uno si bene consideramus non indigemus itellectu agente. ideo. n. nos non ponimus iensuz agentem eo qd sensibilita sunt actus. ponimus aut̄ intellectuz agentē per fantasmatā que nō sunt acti sed potentia intelligibilia. Et ergo intellectus nōst̄r̄ agens est separatus fm̄ esse ut probatum est non indiget fantasmatē. Et quia ppter ipa fantasmatā ponim̄ intellectum agentem non indigemus ponere intellectū agentē. C Quintū icōueniēs sic manifestat qd erat qd itellectus possibilis intelligat seipm̄ p se ipm̄. nō aut̄ intelligibilia nā tota causa quā nos ponimus qd itellectus intelligat se intelligēdo alias ē: qd ab itellectu non potest p̄gredi aliquis actus nisi informet aliqua spē. Et quia nō cognoscit se nisi cognoscendo actum iste actus nō potest esse nisi a spē alicuius rei sensibilis informant̄ intellectū. illa aut̄ spē primo ducit cognitionē obi qd ducat in cognitionē actus. ppter qd sequit̄ qd aia cognoscēdo oba sensibilia cognoscat se sed si intellectus fm̄ eē esset separatus cū fm̄ esse sumatur mensura. ppter actio nis illud idē iuditū esset de actione itellectus qd est de actione aliarū substātiaz separataz. Et qd a subiis se p̄at cū nō sint p̄nra pō? in gne intelligibiliū pōt̄ p̄gredi aliq actio absqz īformatione spēi ut p̄nt̄ cognoscere seipm̄ p subias suas sit itellecer? n̄t̄ non cognoscet se cogiscēdo alia h̄z seipz cognoscet p seipm̄. C Sexū vō t̄ vlt̄imū icōueniēs ē patescē qd erat qd itellect? nōst̄r̄ possibilis nō est potentia pura i gne intelligibiliū sicut mā prima in genere eniū. nā ex quo pōt̄ p̄gredi aliq actio ab ip̄o itellectu sequit̄ qd itellect? nō sit mā p̄? i gne intelligibiliū qd a mā p̄? nulla actio pōt̄ p̄gredi i gne entiū. Eb̄ itellectu vō fm̄ pōnē istā posset egredi aliq actio i gne intelligibiliū p̄? qd p̄d̄ p̄t̄ ei? p̄suasio h̄z supplicaretur vnde dicebat. Rogo fratres videntes hoc scriptum scribere suas finias. et forte per ilud verum inuenietur aliud verum: sed nondum inueni t̄ si inueniatur ut hingo tunc declarabis ueritas. Non vere positionē suā appellare figmentū vel fictionem: vidit enim qd i his nil rōnis erat

probare autem quod hoc non sive de mente Aristoteles non oportet satis patet et ab aliis etiam sufficienter dictum est. Adducatur igitur rationibus non permen. restat eius rationes soluere et si cum his soluens rationes alias facit propter veritatem. Ad cuius evidentiā sciendū quod oportet rationes pmenti non sunt nisi una ratio oportet. ne procedunt ex ista ratio dicere quod intellectus est in malis id non plurimificatur. nam prima ratio talis est quod intellectus est simpliciter et in malis id non multiplicatur. Nam ratio talis est quod non est virtus in corpore id non multiplicatur sed non est virtus in corpore est est virtus in male. tertia ratio ex eadem radice procedit quod si intellectus multiplicatur tunc intellectus in eo est intellectus in potestate tunc potestia intellectus intelligendi accidit ex sui malitate id est ceterum dare non est aliud includere quod intellectus est male. ite quod ratio id huius fundamēta quod nolunt quod si intellectus multiplicatur tunc id est seipsum moueret quod non sequitur nisi ex his quod intelligibilita in potentia et malitia mouetur intellectus si igit intellectus multiplicatur tunc est quod male et sic se ipsum moueret. quia autem ratio est eadem huius radice quod noluit quod si intellectus multiplicatur tunc id est seipsum recipiat quod non sequitur nisi quod intellectus recipit oportet sive sors malorum. sicut et ultima est mortis est codicis fundamento: nam species intelligibilis in intellectu tuo et meo differunt numeris et praenunt i somnia seu in specie sed que sic se habent nullum eorum est intellectus in actu id huius intellectus communis hoc autem non sequitur nisi ratione malitiae quod non sunt unius specie et plura numero huius maxime igitur ille species est malorum et si sic tunc est intellectus in quo huius est est malis prout igitur quod oportet rationes ex hac radice procedunt quod non est possibile intellectus multiplicari nisi sit sors malorum. cuius ergo sit quod in male intellectus non multiplicabatur multiplicazione corporum ut igit pateat argui. oportet ista proportionem gloriare. scilicet quod intellectus est quod in male et non in multiplicatio multiplicatio corporum. Ad cuius evidentiā aduertendum est quod forme dicitur malorum non ratione malorum et quod sed ratione malorum in qua non nullum solum huius maxime premuntur vel maxime ex qua. Aliqua tamen forma est perfectio materie et alia non est perfectio materie. et id dicitur aliquae forme malorum et aliquae immales. amplius formas materiales quod sunt perfectiores malorum distinguuntur quod aliquae sunt que sunt in potentia et sunt disponentes educuntur de potentia materie aliquo modo sive sunt disponentes tantum: et non huius potentia et huiusmodi sors est soli aia intellectus: et soli intellectus de est ab extra quod inter formas quod sunt perfectiones materie soli aia intellectus in potentia non educuntur de potentia materie sed soli sunt disponentes et id aia intellectus est media inter soras simplioris abstractas et sive materialis immersas. Quare sicut aia nostra tenet medium modum inter soras materiales et alias ita virtutes que sequuntur aiam tenet medium modum sicut oportet virtutes que sunt in substantiis separatis non sunt perfectiores et virtutes que sequuntur alias formas materiales ut aias brutorum que sunt oportent virtutes materiales et organicas ita et virtutes que sequuntur aias nostras tenent medium modum. Dicunt dicte virtutes tenent extremum: quod aliquae virtutes aia sunt organicas aliquando. Si huius autem est etiam queritur hec est. non forme materiales que sunt in potentia sive educuntur de potentia materie non habent aliquam virtutem que de potentia materie non sit educuta et id nullius virtutis propter quod substantia talis virtutis est corpus. Sed cum aia nostra sive suam potentiam non educatur de potentia materie cum omnis potentia habeat virtutem sibi proportionatam aia nostra habebit aliquam virtutem que non est educuta de potentia materialis propter illius virtutis non educute de potentia

materie non est sive organa corporum sive substantia illi igitur est ipsa sors quod sive sua potentia non educit de potentia materialis. his ergo virtutis est nota quod intellectus potest mihi dicens quod ut dic mihi potentiam ut virtutem si igit dicit mihi potentiam tunc est perfectio corporis sive sua potentia de potentia corporis non educuta et quod est perfectio corporis tunc est necessitate multiplicatio multiplicatio corporum. Si igit dicat mihi non est potentiam sed virtutem et hanc non quilibet sed virtutem que sequitur aliquid modo essentia tunc dicat mihi virtutem de potentia corporis non educuta. Quod igitur intellectus sit virtus sequens modus potentiae nostre formae sive aie nrae vero in subiecto fundatur in ipsa essentia anime nostre et non in aliquo organo corporali: et quod multiplicans essentia alias propter rationem praecipit id oportet multiplicari potentias intellectus suas vel intellectus cum in eis tendent ut subiecto et non sit intelligibile multiplicari substantiam non multiplicata virtute: et sic apparet quod illa duo sibi adiungit non repugnat. scilicet quod intellectus sit quod in materiali hoc est non sit virtus organica et quod multiplicatur multiplicatio individualium hominum modus praecipit hoc autem nolens designare probat quod intellectus in potentia aie fundatur ut in subiecto sensus vero in organo ait quod locus speciosus visibilis est oculus in quo fundatur virtus visus si est in subiecto et simile est de aliis sensibus sed loco specierum intelligibilium est essentia anime intellectus in ea fundatur intellectus ut in subiecto. **C** illis igitur patet factum argumentum pmentum de facili solvuntur nam cum arguitur primo quod si intellectus multiplicaretur esset forma materialis patet quod non oportet non enim multiplicantur ex eo quod est perfectio materialis sed ex eo quod est perfectio essentie anime nostre quod multiplicata multiplicatur et intellectus. **C** Ad secundum vero cum arguitur quod si multiplicaretur esset virtus in corpore. Dicendum quod verum esset si immediata ratio multiplicandi eius inesset sibi per corporum sed ut patuit intellectus est perfectio anime animalis quod est perfectio organi et immediata ratio multiplicandi eius sumitur ex multiplicidine essentie anime. **C** Ad tertium cum obicitur quod si intellectus multiplicaretur tunc qui essent in eo essent intellecta in potentia. Dicendum quod verum esset si intellectui esset multiplicatio ex eo quod esset virtus in corpore: quia tunc omnia essent in modo materiali et per consequens essent intellecta in potentia. Sed ut habitum est intellectus multiplicatur absque eo quod sit virtus organica seu virtus in corpore. **C** Ad quartum cum arguitur quod tunc idem moueret seipsum hoc viso facile est respondere quia ratio procedit ex eo quod supponit intellectum esse perfectionem corporis seu alienius partis in corpore et tunc species existens in fantasia que est perfectio alienius partis corporis vel esse ipsum corporis cum videatur ei respondere determinata pars corporis habet mouere intellectum vel etiam ipsa fantasia et hoc quod intellectum moueret sit etiam intellectus seipsum moueret sed ut habitum est intellectus multiplicatur absque eo quod sit perfectio corporis vel alienius partis corporis. **C** Quinta autem ratio de facili solvuntur quod intellectus non recipit seipsum cum sit virtus immaterialis et non materialis. **C** Sexta autem rationem voluerunt quidam soluere per instantiam ostendendo quod ex eadem modo sequeretur quod oportet intelligentie essent una in intelligentia quod sicut probatur quod una et eadem species inserviant oportet oportet intellectus nostris possibilis: et ideo omnes

Questio.

Intellectus possibilis sicut rei visitate non sunt nisi unus intellectus ita posset, probari quod una et eadem species informaret oculum intellectum omnibus subiectis separatae. Et ita oculi substantiae separatae non sunt nisi una subiecta id est hoc posset percludi quod intellectus noster non differret ab intellectu subiectis abstractis cum nos possimus intelligere aliquid que ipse intelligunt et tunc una et eadem species informabit utrumque intellectum et sic veteri intellectus non est nisi unus intellectus sed ista instantia valet parum. quod species in intellectu uno hois et species in intellectu alterius non oportet esse differentes sed ratione et id si differunt: differunt soli numero sed ois talis dicitur videtur esse per materiam propter quod videbat sequi quod nulla illa species est intellecta in actu vel intellecta de se sed quod haberet intellectum communem sed hoc non videtur de intellectu nostro respectu subiectis abstractis vel intellectu uno subiecte respectu alterius quod species in intellectu nostro respectu subiectis separatae non sunt eiusdem rationis et eo quod in nobis sunt species acquisitae ibi autem sunt innate. Itaque species in diversis substantiis separatae non sunt eiusdem rationis et eo quod una haec universaliores species quam aliae: quod ictus intelligencia est simplicior tanto viores habent species et ista est differentia intellectus nostri respectu subiectis abstractis cum deo si hec separatae excedat ipsum in simplicitate quod tenet vel non gradum in genere intelligibilem. Et quod species in intellectu nostro respectu substantiarum separatarum et species in intellectu uno subiecte respectu alterius dicitur sicut ratione non oculi ibi potere dicimus per materiam ratione cuius dicitur oculi nos dare intellectum secundum sententiam intellectus: et id ista instantia non valet si bene visa sunt quod dicta sunt. Dicendum igitur quod his visis difficultate non habet cum arguit quod illa intellecta huiusmodi tertium in intellectu non oportet quod plurificatio eorum non est ex eo quod recipiunt in malis virtutibus sed soli propter plurificationem intellectualis virtutis non. non est intelligibile quod multiplicent intelligibiles species, appareat igitur quod visus quo plurificat intellectus absque eo quod sit virtus organicae difficultates totaliter remouerentur. Hoc igitur visus possimus respondere ad argumenta in principio iustius tractat sacramenam primo arguit quod non est plus abstracta potentia quam essentia secundum quod non est plus abstracta potentia quam sit intellectus et quod non est plus abstracta potentia quam sit per se abstractus uno modo sit quod per se dependeat propositio sic veritate haec quod plus dependet potentia quam essentia quod a quocunque dependet essentia et potentia cum ad dependentias eae sequantur dependet essentia effectus: Et quod subiectum est causa prarietatis et potentia intellectiva fundatur in ipsa essentia aie ut in subiecto sequitur ergo ut a quocunque dependet essentia dependet et potentia non tamquam sequitur esse et a quocunque dependet potentia dependet et essentia. Quia potentia dependet ab essentia, essentia vero proprie non dependet a seipso. Si autem intelligatur quod non plus est potentia abstracta quam essentia: quod sicut essentia est immediata perfectio corporis sic et potentia tunc est.

Motandus quod sicut intelligentia continetur orbi per operationes sic anima continetur corpori sicut enim est et quia esse immediate respicit essentiam sicut operatio virtutem modus contrarius est prout anima unius corpori et celo intelligentia quod virtus intelligentie immediatus attingit celum quam essentiam cum essentia circumgatur orbi non nisi mediante virtute. Sed essentia anime conuerso quia essentia anime immediatae contingit corpori quam intellectus et voluntas que sunt in ipsa. Nam huius potentie mediante essentia

coparantur ad corpus. Ad aliud vero quod secundum obicitur quod non est plurificatio in his que se habent ut potentia pura sicut nec in his que se habent ut actus purus. Dicendum quod si intellectus sit potentia pura in genere intelligibilium non tamen est potentia pura in genere entium: ideo igitur non coparetur si aliquis actus in genere intelligibilium in se acceptus coparetur tamquam ei aliquis actus in genere entium ut perficiat anime nostrae contemplationem propter quod et eo quod plurificatur animarum nostrarum essentia plurificabitur potentia intellectiva seu potentia intellectus possibilis. Ad tertium autem quod arguitur quod non est plurificatio in eadem specie nisi in eis quod sunt generabilia et corruptibilia. Dicendum quod forte illa propositione non habet simpliciter veritatem vel si habet veritatem hoc est in eis que per se plurificantur non ex eo quod recipiuntur in alio. videtur nam plures stellas in octava spera que proprietas non differtur specie cum sint eiusdem naturae cum octava spera quia secundum plenum in de celo et mundo omne quod naturaliter est firmum in aliquo est eius naturae cum eo in quo est firmum intellectus sicut ita plurificatur ex eo scilicet in alio habet esse quia plurificatur essentia anime intellective ut patuit. Ad quartum vero quod arguitur quod si actus non copicatur corpori nec virtus ut essentia. Dicendum quod istud arguitur haec etiam difficultate cum primo quod potentia non est magis abstracta quam essentia. Vnde illa propositio est sic intelligenda scilicet cum non copicatur actus nec potentia nec essentia quod sicut totius hominis seu totius mundi est essentia aie quod ipsa essentia aie est magna ita et potentia et actus. Vnde magis est propria illa haec intelligit quam ista aia intelligit vel ista intellectus possibilis intelligit et quod idcirco per filium de calore et forma ignis satis appetit quod non est sicut natura vel declaratum est virtutes formarum quod sunt essentia in corpore anima aut intellectiva quod est essentia sua non educit potest habere aliquam virtutem vel declaratum est que non sit virtus in corpore et per tanto ipse intellectus non dicitur corpori unius et ex hoc patet solutio ad obiecta. Postquam igitur per probabilem modum est ipso batta positio ostenditur et solute sunt eius rationes et est alie que ait eius ratio: actione adducere sunt finis huic tractatu iponat quem de plurificatione intellectus possibilis volumus intitulari.

SIMIS.

Explicit Egidij Romani Eremitae de intellectu possibili questio Alurea contra Alureyim. Impressa Padue per Hieronimum de durantis. Anno domini Mcccc. lxxxviii. die. xxv. Septembris ad laudem eterni dei eiusque glorioissime Matris virginis Marie. Amen.